БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 217 (11202)
1966 оной
сентябриин 14,
среда

сэн 2 мүнгэн

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд „Интероргтехникэ-66" гэһэн выставкэ хараа

Сокольникидо нээгдэһэн «Инженерно-техническэ, захиргаанай хүдэлмэри оньһожоруулха хэрэгсэлнүүд» — «Интероргтехникэ-66» гэжэ уласхоорондын выставкые нүхэд Л. И. Брежнев, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Ю. В. Андропов, Ф. Д. Кулаков сентябриин 12-то хараа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, СССР-эй Министрнүүд В. В. Мацкевич, К. Н. Руднев, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо М. Е. Раковский, КПСС-эй ЦК-гай машина бүтээлгын таһагые даагша В. С. Фролов, СССР-эй Министрнүүдэй орлогшонор В. Н. Третьяков, Б. А. Борисов, Бүхэсоюзна худалдаа арилжаанай палатын президиумэй түрүүлэгшэ М. В. Нестеров болон бусад выставкэ хараа.

Октябриин 9—хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэр

ХҮНДЭТЭ НҮХЭД! ИЛАЛТААР УГТАЯ ҺАЙНДЭРӨӨ!

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Таряа худалдаха гүрэнэй түсэб-захил үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ хабаадажа, ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр эдэ аймагууд болон ажахынууд Республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ:

Зэдын аймаг (КПСС-эй райкомой секретарь **А. А. Бадиев,** райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. Р. Потепалов,** үйлэдбэриин управлениин начальник **И. Ф. Воробьев)** 83 мянган центнер тушаахын орондо 84192 центнер таряа Эхэ орондоо тушааба.

Зэдын аймагай **XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь **М. П. Кавелин,** парткомой секретарь **А. И. Труднев,** главна агроном **В. Н. Лабадзе)** гүрэндөө 4000 центнер таряа тушаахын орондо 9197 центнер худалдаба. Зэдын аймагай **«Коммунизм» колхоз** (түрүүлэгшэнь **Б. Л. Мурхонов,** парткомой секретарь **Б. Д. Жапов,** главна агроном **Л. Б. Мохосоев)** 6000 центнер таряа тушааха түсэб-захилаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, 6317 центнер тушаагаад байна.

Зэдын аймагай **Борьёогой совхоз** (директорынь **Б. П. Хохлов,** парткомой секретарь **Ж. С. Ванкеев,** главна агроном **Н. П. Зайцев)** 22500 центнер тушаахын орондо 22700 центнер таряа гүрэндөө тушааба.

Зэдын аймагай **Торинин совхоз** (директорынь **Я. В. Таюрский,** парткомой секретарь **С. Ф. Григорьев,** главна агроном **А. Кречетов)** 4000 центнер таряа тушаахын орондо 4443 центнер таряа гүрэндөө тушаагаа.

Зэдын аймагай **«Октябрьский» совхоз** (директорынь **К. Т. Тарабукин,** парткомой секретарь **Г. К. Хайдуков,** агрономынь **Ф. Е. Братущенко)** 15 мянган центнер тушаахын орондо 15400 центнер таряа Эхэ орондоо тушаагаа.

Загарайн аймагай **«Гигант» колхоз** (түрүүлэгшэнь **Ф. Смолин,** парткомой секретарь **М. А. Вязимский,** главна агроном **К. Яковлев)** Эхэ орондоо түсэбэй ёһоор 3800 центнер таряа тушаахын орондо 4038 центнер худалдаад байна.

Баргажанай аймагай **Дэрээнэй совхоз** (директорынь **А. Цыбиков,** парткомой секретарь **А. Ф. Гергесов,** главна агроном **В. О. Доржиев)** Эхэ орондоо 5000 центнер таряа тушаахын орондо 11673 центнер тушаагаа.

Баргажанай аймагай **Хурамхаанай совхоз** (директорынь **Ц. Дондупов,** парткомой секретарь **С. А. Цыбиков** главна агроном **Б. Ч. Гомбоев)** 6700 центнер таряа тушаахын орондо 6968 центнер таряа тушаагаад байна.

Улаан-Үдын аймагай **Калининай нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь **М. Г. Буянов,** парткомой секретарь **П. И. Бутковский,** главна агроном **А. И. Дровнин)** 6700 центнер таряа тушаахын орондо 7400 центнер таряа гүрэндэ худалдаа.

Улаан-Үдын аймагай **«Восход» колхоз** (түрүүлэгшэнь **А. Горбунов,** парткомой секретарь **А. И. Ревцов,** главна агроном **А. И. Кутовой)** гүрэндөө 3000 центнер таряа тушаахын орондо 3800 центнер тушаагаа.

Улаан-Үдын аймагай **«8-е Марта» колхоз** (түрүүлэгшэнь **Е. Каргапольцев,** партбюрогой секретарь **В. Р. Зайцев,** агрономынь **А. Х. Клементьева)** 1800 центнер таряа тушаахын орондо 1813 центнер таряа гүрэндэ тушаагаа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай **Суулгын совхоз** (директорынь **Цыренов,** парткомой секретарь **И. Крупенников,** хүдэлмэрилэгшэдэй комитедэй түрүүлэгшэ **Г. Цыбикдоржиев)** 26000 центнер таряа гүрэндөө тушаахын орондо 57017 центнер тушаагаа.

Хяагтын аймагай **«Родина» колхоз** (түрүүлэгшэнь **И. Р. Агафонов,** парткомой секретарь **Н. И. Якимов,** главна агроном **И. Григорьев)** Эхэ орондоо 14 мянган центнер тушааха түсэбөө бэелүүлээ.

Тэжээлшье бии, талханшье байха

Манай колхозой правлени, партийна комитет тэжээл бэлэдхэл болон таряа хуряалгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулхын тула хэмжээнүүдые хараалһан. Нэн түрүүн үбһэ хуряалга, силос даралгые таряа хуряалга эхилхэһээ урид дүүргэхэ зорилго табигдаһан байгаа. Тиигэжэ колхозоймнай отделени, бригада, звенонуудай дунда мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, үбһэ хуряалга августын 8-да, силос даралгын хүдэлмэри сентябриин 8 болотор дүүрэһэн.

Мүнөө жэл ниитымнай мал үбһэ тэжээлээр хангагданхай. Хамта 1310 гектар сабшалан хуряагдажа, 16 мянган центнер түсэбэй орондо 21 мянган центнер үбһэн бэлдэгдэө. Мянган гектарта кукуруза, 50 гектарта силосэй бусад ургамал хуряагдажа, хамта 11 мянган тонно шэмэтэ тэжээл дарагдажа абтаа. Манай колхоздо жэжэ звенонуудай хүсөөр үбһэн хуряагдадаг юм. Мүнөө жэлдэ, хуряалгын үедэ 21 звено ажаллаһан. Үбһэ хуряалгада колхознигууд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Тиигэжэ үбһэ хуряалга болон кукурузын силос даралгые богони болзорто үнгэргэжэ, мүнөө бүхы хүсэеэ таряа хуряалгада элсүүлжэ байнабди. Энэ намар мухар-шэбэрэйхидэй жэшээгээр поточно арга үргэнөөр хэрэглэнэбди. Мүнөө ажахыдамнай 25 комбайн ажаллажа байна. Үшөө Саратовай областьһоо хоёр комбайн ерэнхэй. Эдэ техникээр хамта 5867 гектар ороохо таряа, тэрэнэй 4567 гектарынь амяарлан хуряагдаха. Мүнөө колхоздомнай таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга, үрэһэ хүрэнгэ хаалга, полинууд дээрэ һолоомо суглуулха, намарай паар хахалха хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Түрүүшын 10 хоногой туршада 2500 шахуу гектар таряан хадагдаад, тэрэнэймнай 1700 гектар хуряагдаһан, бүхыдөө 24 мянган центнер таряан сохигдожо абтаһан байгаа. Тоогууд дээрэхи ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, гүрэндөө 14 мянган центнер таряа тушаагаабди. Тэрээнһээ гадна, 2500 центнер таряан үрэһэ хүрэнгэдэ сэбэрлэгдээ. Манай колхоз энэ жэлдэ 14 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдажа, жэлэйнгээ түсэбые дүүргээд, түсэбһөө гадуур үшөө 7 мянган центнер худалдаха уялгатай. Полинууд дээрэ һолоомон хуряагдажа захалагданхай. Хэдэн зуугаад гектарта намарай паар хахалагдаа.

Тоогууд дээрэхи хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ шухала. Манай колхоздо 4 тоог бии, тэндэ таряа сэбэрлэхэ механизмууд олоороо хүдэлгэгдэжэ байна. Перешеек гэжэ газарта байдаг тоог дээрэ таряа сэбэрлэхэ бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагданхай. Мүнөө энэ тоогто 20 мянган центнер таряан ороод, тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь сэбэрлэгдэжэ гүрэндэ тушаагдаад, үрэһэ хүрэнгэдэ хаагдаад байна.

Колхозоймнай механизаторнуудай дунда политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри саг үргэлжэдөө ябуулагдажа байдаг. Хуряалгын үедэ 36 политэмхидхэгшэд, тэдэнэй 19-ниинь нэгэдэхи отделенидэ, бэшэниинь 2-дохи, 3-дахи отделенинүүдтэ эльгээгдэһэн байгаа. Механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри эмхидхэжэ байгшад комбайнернуудай хэһэн ажалай дүнгүүдые согсолжо, тоогууд дээрэхи ажалые эмхидхэлсэдэг юм. Механизаторнуудай дунда мүрысөө үүсхэхэ хэрэгтэ тэдэнэр мүн лэ анхарна. Звено болон бригадануудай хоорондо мүрысөөнэй дүн үдэр бүридэ гаргагдана. Колхоз сөөгөө механизаторнуудай хэһэн хүдэлмэриин дүнгые 10 хоногтоо нэгэ дахин гаргажа, мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шангуудые барюулнабди.

Һаяхан манай колхоздо ажалай дүн гаргагдажа, колхозоймнай 25 агрегадуудай 19-ниинь мүрысөөнэй гуриим дүүргэжэ, ажалдаа шалгарһан. Жэшээлхэдэ, комбайнернууд Н. Е. Афанасьев, Н. Е. Емельянов, В. М. Котоманов, Н. Н. Коновалов, Г. Ф. Котоманов, А. М. Полонов гэгшэдэй агрегадууд даалгабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, дамжуулгын Улаан туг болон мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Эдэ нүхэд 10 хоногойнгоо даалгабариие 150—220 процент хүрэтэр бэелүүлһэн. 2-дохи, 3-дахи мүнгэн шангууд 9 агрегадай комбайнернуудта, тэдэнэй туһалагшадта үгтэһэн байгаа. Автомашинын жолоошодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Александр Николаевич Москвитин түрүү һуури эзэлжэ, нэгэдэхи шанда хүртэбэ.

Таряа хуряалгын үедэ колхозой правлени, партийна комитет, арадай хинагшад шанарай түлөө ехээр тэмсэнэ. Хэрбээ ямар нэгэн комбайнер муугаар хуряаһан байбал, хатуугаар зэмэлэгдэдэг юм. Арадай хинагшадай шалгахада иимэ ушар гаража, комбайнернууд Н. Н. Степанов, Н. Ф. Кривогорницын, Н. Ф. Степанов гэгшэд шагналда хүртэхэ эрхэеэ хаһагдаһан. Комбайнернууд нүхэд Матвеевский, Жарников гэгшэд мүн лэ шанга зэмэдэ ороо. Эдэ бүгэдэ колхозоймнай бүхы механизаторнуудай дунда хэлсэгдэһэн байха юм. Тиимэһээ комбайнернууд болон бусад механизаторнууд бүтээсэтэйгөөр ажаллахын хажуугаар, һайн шанартайгаар хүдэлхые оролдоно.

Жэл бүри хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна һайндэрые тэмдэглэхэ тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ гараһан байгаа. Энэ һайндэр ойртожо байна. Тиимэһээ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна һайндэрые амжалтатайгаар угтахын тулада социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэһэн дурадхал оруулнабди. Иигэжэ мүн манай эндэхи Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд уряа гаргаа. Энээниие манай колхозой гэшүүд дэмжээд, иимэ социалис уялга абаха байна:

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр октябриин 9 болотор сахарай свёкло тушааха түсэбөө 1,5 дахин дүүргэхэбди. Тиихэдэ сентябриин 20 болотор гүрэндөө ороохо таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 1,5 дахин үлүүлэн дүүргэхээр хараалнабди.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр болотор гүрэндөө һү ехээр тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5 болотор дүүргэхэ зорилго колхозоймнай һаалишад табинхай.

И. АГАФОНОВ.
Хяагтын «Родина» колхозой түрүүлэгшэ.
Н. ЯКИМОВ,
колхозой парткомой секретарь.

ГАЗЕТЭНҮҮД болон РАДИОГОЙ „ХООЛОС" гэжэ НҮҮДЭЛ РЕДАКЦИ

Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй абаһан

СОЦИАЛИС УЯЛГА

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна һайндэр ойртожо байна. Жэл бүри иимэ һайндэр үнгэргэхэ гэһэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые манай колхозой гэшүүд угаа ехээр һайшааһан. Тиигээд иимэ дурасхаалта үдэрэй тогтоогдоһон хойно бидэнэр тэрэниие ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэбэбди. Энэмнай ёһотойл таряашадай һайндэр болохо ха юм даа. Тиимэһээ таряан ажалай бүхы гол хүдэлмэринүүд дүүргэгдэхэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Бидэ колхознигууд **хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна һайндэрые** ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидээд, иимэ уялга абабабди:

Сентябриин 18 болотор гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые 1,5 дахин дүүргэхэ.

Сентябриин 20 болотор хартаабха хуряаха хүдэлмэри дүүргэжэ, гүрэнтээ сүм тоосохо.

Сентябриин 25 болотор таряа хуряалгые дүүргэхэ.

Октябриин 1 болотор намарай паар хахалалгые дүүргэхэ. Тиигээд октябриин 5 болотор бүхы тэрялан дээрэхи һолоомые суглуулан һүрилхэ.

Октябриин 5 болотор хамта 10200 центнер һү гүрэндэ худалдажа, жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ.

Октябриин 9 болотор ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхөөр үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаха, ороохо таряагаар страховой болон бусад фондонуудые эмхидхэхэ.

Иимэ уялга абаад, Буряадайнгаа хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые уряалха байнабди.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй зүгһөө гар табигшад: **А. Н. Соковиков,** колхозой түрүүлэгшэ, **Д. В. Батомункуев,** парткомой секретарь, **Г. Г. Гонсорунов,** колхозой главна агроном, **Е. Н. Аносова,** главна зоотехник, **И. С. Дубинин,** һаалиин фермые даагша, **Д. Н. Максимов, П. В. Максимов,** отделениие эрхилэгшэд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **(зүүн талаһаа)** 1. Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүү комбайнер Василий Михайлович **Котомановта** дамжуулгын вымпел, мүнгэн шан барюулагдажа байна. 2. Тус аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой шофер **А. П. Аносов** гүрэндэ таряа зөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Нүхэр М. Т. Мурчиниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын комсомолой, партийна органуудта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй обкомой финансово-ажахын таһагые даагша нүхэр **Мурчин** Михаил Тихоновичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
К. КРЫЛОВА.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной сентябриин 13.

ХЭЛСЭҺЭНИИНЬ ЕХЭ ААД, ХЭГДЭҺЭНИИНЬ БИРАГҮЙ

ХҮДЭРИ-СОМОН. Хуряалга аргагүй ехэ. Теэд хүдэлмэринь һаял эхилэгдэжэ байна. Үшөө Хяагтада байхадамнай, Хүдэриин совхоздо таряа хуряалга муугаар эмхидхэгдэнэ гэһэн һураг дуулдаа һэн. Мүртэйл байшоо. Түрүүн энэ ажахын хүдэлмэриин түсэбтэй танилсаябди. Энэ жэлдэ таригдаһан 5500 гектар ороохо таряанай 2300 шахуу гектарынь амяарлан хадагдаха, энэнь сентябриин 10 болотор дүүргэгдэхээр хараалагдаһан байна.

Хуряалгые иигэжэ түсэблэхэдөө техникын тала хараада абтаһан. Тус ажахыда «СК-3» тухалэй 24 комбайн, 17 жатка тоологдоно. Энэ намар нэгэ комбайнда 220 гектар хадалга, хуряалга хүртэнэ. Теэд эдэ машинанууд дээрэнь Саратовай областьһоо 8 комбайн ерэһэн байха юм. Техникын хүсэлэгдэхэ талые хараад тухайлхада, таряа хуряалга богонихон болзорто үнгэргэгдэхэ аргатай. Тиигэбэшье ажалай эмхигүй дээрэһээ хуряалга урагшаа ябанагүй.

Түсэблэгдэһэнэй ёһоор бодоходо, хоёр мянга гаран гектарай таряан баал болгогдоһон байха аад, тэрэнэйнь хахадшье хуби хадагдаагүй. Суглуулан сохигдоһониинь оройдоол зуу гаран гектар... Хяагтын аймагай, тэрэ тоодо энэ совхозтой зэргэлээд байһан ажахынуудай хэдэ мянган гектарта хадалга хээд, арбаад мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаад байхада, хүдэриинхид яахадаа гээгдэжэ байнаб? Али ороохо таряаниинь хадагдажа, хуряагдажа абтахаар болоогүй юм гү? Иигэжэ хүтэлбэрилэгшэдһөө асуугдахааршье. Энээн тухай «Хоолосой» корреспондентнүүд һонирхоһоншье байгаа.

I. Гараа дэлгээд байлсана

Түрүүшын үдэр иимэ байдал үзэгдэбэ. Полинууд дээрэхи таряан эдеэшэнтэжэ болошонхой. Энээнһээ урда хэдэн үдэрэй хирэдэ хадагдаха байгаад, тэндэнь ажаллажа байһан комбайнууд харагдабагүй. Совхозой мастерскойн хажууда хэдэн механизаторнууд машинаяа заһажа байна. Тэдэнэй ажалаар һонирхоходо, совхозой дүрбэдэхи отделенидэ таряа хуряалга мүртэйгөөр эхилэгдэһэншье юумэн үгы, механизаторнуудай поли дээрэ гараха гэхэдэ, техникэнь эбдэрхэй. Саратовска областьһоо ерэһэн гурбан комбайнернууд энэ отделенидэ ажаллаха аад, хоёр комбайндань жатканууд байхагүй. Энэ юу болооб? Петр Бурдоновой комбайнда табигдаха жатка Харанхын станциһаа асарагдахадаа, хяа бута татагдашаһан байна. «Энэ жаткые заһахын аргагүй болоо, газаашань хаяха хэрэг гараа» гэжэ нүхэр Бурдонов хэлэнэ. Хоёрдохинь, нүхэр Дюдюкинэй комбайнда шэнэ жатка абтаһан, тэрэнь асарагдахадаа, хэдэргүй байшаба. Анхан энэ жаткые хэн тушаажа абаа юм, асархадаа хэдэргүйгөөр хэн асараа юм, үшөө полотнотой юм гү, үгы гү? Мэдэхын аргагүй. Гайхаһандаа нүхэр Дюдюкин сугтаа хүдэлхэ нүхэртэеэ хуушаржа хаягдаһан хэдэрэй хэрэгсэл суглуулжа, бүридхэжэ оронхой.

— Энээниие эблүүлжэ, үглөөдэршье ажалдаа гарахамни мэдэгдэнэгүй,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Саратовска областиин эдэ хоёр механизаторнууд сентябриин 3-да совхоздо ажаллахаяа ерээд, таба-зургаан үдэрэй туршада ямаршье юумэ хэнгүйгөөр үдэрөө барана бшуу. Түрүүшын үдэрнүүдтэ ажаллаха гэхэдэнь, комбайнуудтань жатканууд байхагүй, хойноһоо тэдэнь асарагдахадаа, эбдэрхэй һандархай байшаһан—иигээд лэ хайран сагынь үнгэржэ байна. Холоһоо ерэһэн зоной ажаллаха гэхэдэ, хэншье туһаламжа хүргэнэгүй. Совхозой директор тэдэндэ харагдаагүй, парткомой секретарь ерэжэ хөөрэлдөөгүй. Юу хэхэ, ямараар ажаллаха тухайгаашье эдэ комбайнернууд хэлсээгүй. Тиигээд лэ ёһотойл гараа дэлгэлээд байлсана.

Ондоошье механизаторнуудай хэһэн бүтээһэниинь бага. «Һаял хуряалгадаа ороод, үшөө эхилжэ ядаад байнабди» гэлсэхэһээ бэшэ юумэн үгы. Ажалай эмхигүй дээрэһээ гансахан эндэ бэшэ, харин совхозой бусад отделенидэ агрегадууд бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана.

2. Хүлеэлгэндэ нэгэ час

Таряа зөөлгые муугаар эмхидхэжэ, бүхэли часай туршада комбайнуудые һаадта оруулха гээшэ юуб? «3-4 бункер таряа сохихо, хэдэн гектар хуряалга хэхэ байгаабди»,— иигэжэ Алтайн отделениин механизаторнуудай хөөрэлдэдэг зүбтэй. Улаан-Шорой гэжэ газарта 6 комбайн хуряалгада табигдаһан. Хоёрдохи үдэрөө ажаллана. Түрүүшын үдэртэ 5 комбайнда хоёр автомашина табигдаһан байба. Комбайнууд нэгэ тойроод лэ автомашина хүлеэжэ һаатана. «Заримдаа нэгэ час тухай хүлеэлгэн гарадаг» гэжэ механизаторнууд мэдүүлнэ. Тиигээд бидэнэй ерэһэн үдэршье 6 агрегадай баалнуудые суглуулан сохижо байхада, оройдоол гурбан автомашина ажаллаһан. Тэдэнь зөөжэ үрдинэгүй. Таряань унаса ехэтэй. Үе болоод комбайнууд хоёргурбаараа хойно хойноһоо һубарилдан зогсошоод, автомашинануудые хүлеэжэ харагдана.

Хуряалгын шанаршье тиимэ һайн бэшэ. Комбайнер Гончик Очировай сохиһон баалнуудай һолоомодо шэниисын залаанууд хэбээрээ уналсажа байна. Механизатор Цырен Цыбикжаповай жолоододог комбайнһаа үшөөшье олон хоолосууд үлтэ сохигдоогүй, һолоомотоёо сугтаа гаралсана. Комбайнернууд поли дээрэ гараад ажаллажа байхадаа, машинаяа тааруулжа табинагүй. Энээнһээ болоно нилээд ехэ орооһон үрилтэ хоролтодо ороио. Тиихэдэ эндэхи гурбадахи отделениин В. Рампилов, М. Баинов гэгшэдэй комбайнуудта аккумулятор байхагүй.

Хуряалгын халуун хаһада яахадаа иимэ ушар тохёолдоно хаб? Иимэ асуудал отделениие эрхилэгшэ нүхэр Банзаров, агроном нүхэр Гунчитов гэгшэдэй урда табигдаба:

— Трактор, комбайнууд манай мэдэлдэ байдаг. Теэд автомашинанууд отделенинүүд хоорондо ямараар хубаарилагдана гээшэб — хэрэгтэй сагтамнай совхозой дирекци үгэнэгүй. Кукуруза хуряалгын үедэ оройдоол 5 автомашинатай байжа, хюруу унахын урда арайхан 114 гектарһаань кукурузаяа хүлдөөнгүй даража абаабди. Мүнөө болоходо хамаг һайн, 2—3 метр үндэр ургасамнай муудажа байна. Хүсэд һайнаар заһагдаагүй автомашинанууд эбдэржэ, урагшаа ябанагүй. Анханай хүсэлэгдөө һаань, кукурузашье үнитэ хуряагдаһан, ороохо шэрэлгэдэшье олон автомашина табигдаха байгаа,—гээд тэдэнэр гэмшэлдэнэ.

Отделениие хүтэлбэрилэгшэд энэ намарай ургасые яажа хуряаха тухайгаа тодорхойлоогүй байһаар. Совхозой дирекцидэ хүдэлмэриин түсэб табигдаһаншье һаань, тэрэнь отделени бүхэндэ хүргэгдөөгүй. Мүнөө болоходо, Алтайн отделениинхид ямаршье түсэбгүйгөөр ажалаа эмхидхэнэ. Энэ жэлдэ поточно арга хэрэглэхэ тухай хэлсэгдээгүй.

—Мухар-Шэбэрэй аймагай таряашадай гаргаһан үүсхэлтэй механизаторнуудтай танилсаа гү,—гээд агроном нүхэр Гунчитовһаа асуухада:

—Газетэдэ хараал һэмби. Энээн тухай зоной дунда хөөрэлдөөн гараагүй. Совхозой дирекци, партийна комитедһээ хүн ерэжэ, ажалшадта дуулгаашьегүй,— гэжэ тэрэ харюусана.

Эндэ Саратовай областьһоо дүрбэн комбайнер машинатаяа ерэһэн. Тэдэнтэй баһал хэншье хөөрэлдөөгүй. Хэхэ хүдэлмэринь ойлгуулагдаагүй. Августын 26-һаа хойшо арбаад үдэр ажалгүй байгаад, һүүлдэ таряа хадалгада орохо гэхэдэнь, ядахадаа ажаллаха газарынь заажа үгтөөгүй байба. Сентябриин 3-да полидо гараад: «хаана хадалга хэхэб» гэжэ хахад үдэрөө бараһан байна.

Совхозой отделенинүүдтэ ажалынь иигэжэ эмхидхэгдэжэ байбал, таряа хуряалга хэзээ дүүрэхэб даа. Олохон үдэрөөр гэдэргэ татагдаха ха юм. Ургаса саг хүлеэжэ байдаггүй. Саг соогоо хуурягдаа һаа, гээлтэ хоролтодо оруулагдахагүй, ороохо таряан ехээр абтаха байна. Хожомдоо һаа, хооһон һалагдажа магад. Энээниие совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулая.

Т. ГАРМАЕВ,
Т. БАШКУЕВ,
Е. МИТАХИНОВ,
«Хоолос» редакциин корреспондентнүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Илагшадай дабшалгада хабаадаһан ленинградайхид фашистнуудые 1941 оной декабрь соо бута сохижо эхилээшэ Минскэ шоссегэй 73-дахи километрэй окопуудые каража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет арадай революционно дайшалхы, ажалай алдар солын газарнуудаар дабшаһан, илагшадай Бүхэсоюзна II слёдто хабаадагшад сентябриин 9-дэ Москва хотые хамгаалаашадай газарнуудаар ябажа үзэбэ. Зураг дээрэ: Зоя Космодемьянскаягай памятнигай дэргэдэ болоһон митинг.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮЕ ҮЕЫН НЭГЭДЭЛЭЙ ҮНЭН ГЭРШЭ

Улаан талмай дээрэ болоһон залуушуулай митинг-тангариг

Үе үеын нэгэдэлэй һайндэр, эсэгэ, үхибүүд болон ашанарай хэтэ мүнхын таһаршагүй холбооной харалга болоһон эдэ үдэрнүүдые манай арадай эдир хүбүүд, басагад—романтигууд, ажал хүдэлмэреэр жүрөөдэгшэд, түбһэндэ мээхэй, үнэн юумые элирүүлхые эрмэлзэгшэд үнинһөө хойшо хүлеэһэн, тэрээндэ бэлдэһэн байна.

Тэдэнэр арадайнгаа хэһэн баатаршалгын замаар ябажа, тоогүй олон модоной газарые дабаа, тиихэ зуураа эрэлхэг зоригой болон бэеын тамирай хатуужалай ёһотой һургуули гараа бшуу. Тиин мүнөөдэр тэдэнэртэ, 10 миллион гэшүүдые бүридүүлдэг аха үеынхидэйнгөө алдарай замые шэнжэлһэн походто хабаадагшадай түлөөлэгшэдтэ Улаан талмай дээрэ гараха эрхэ олгогдоо. Тэдэнэр эндэ, Эхэ оронойнгоо эгээл зүрхэн дээрэ, арад зондоо болон партидаа үнэн сэхэ байха шахаа тангаригаа үгэхэнь ха юм.

Улаан талмай... Олыел хараһан, узэһэн түүхэтэ газар шуу. Энэ талмай дээрэһээ хорин табан жэлэй саана Эхэ ороноймнай ниислэл хотые хамгаалагшад дайнай гал дүлэн руу ошоо һэн. Тиимэл хадань Улаан талмай дээрэ түрүүлэн гараһан эдиршүүлэй сэдьхэлынь доһолонгүй байгаагүй ёһотой. Магадгүй эндэ мүнөө алхалагшадай эсэгэнэршье тэрэ холын аюулта жэлдэ илахабди гэжэ тангариглан, Улаан талмай дээгүүр алхалжа болоо. Тэрэ тангаригтаа үнэн сэхэ байһандань бидэ бишыханшье һэжэг түрэнэгүйбди. Эсэгэнэрэйнгээл туйлаһан илалтын ашаар Эхэ оромнай дахин һэргэн мандажа, алтан шаргал таряагаа эбхэрүүлнэ, мантан заводуудайнгаа хоолойгоор тэнгэри тулгана бэшэ гү?! Шишье аха үетэнэйнгөө замаар дабшахадаа, сэлмэг тэнгэри руу баясан харахадаа, эсэгэнэрэйнгээл илалтын замые юрөөнэ бшууш. Тэрэл замынь шамайе, сэрэгшын хүбүүн, шамайе, сэрэгшын басаган, энэ Улаан талмай дээрэ асараа бшуу.

...Шугам шэнги сэхэ, эбтэй жагсаал болон жараад онуудаймнай залуу тварди Улаан талмай дээрэ зогсонхой. Делегацинуудай тугууд далбана. Эдир хүбүүд болон басагадай хамсыда слёдой эмблемэ танилаар харагдана. Мүн лэ тиимэ аад, асари томо эмблемэ Түүхын музейн үбэр талые пэмэглэнэ. Тэрээнтэй зэргэлэн, комсомолой һүлдэ тэмдэг — значок обеёрнобди.

11 час 20 минута. Мавзолейн трибуна дээрэ нүхэд Л. И. Брежнев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Ю. В. Андропов, Ф. Д. Кулаков гэгшэд гарана. Тэдэнээр хамта СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Ульбрихт болон МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал трибуна дээрэ гаралсаба.

Мүн трибуна дээрэ Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев, артиллериин маршал В. И. Казаков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоян, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарьнууд С. П. Павлов, А. Х. Везиров, Б. Н. Пастухов, Т. А. Куценко, Ю. В. Торсуев, А. Ю. Чеснавичус, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой гэшүүд, слёдой хүндэтэ айлшад—космонавтнууд Ю. Гагарин болон В. Комаров, суута сэрэгэй даргаар, дайн болон амгалан ажалай баатарнууд мүн лэ трибуна дээрэ байлсаба.

«Барандаа шагнагты!»— гэжэ фанфарнууд дохёолбо.

Баяр ёһололой митинг-тангаригые ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пастухов нээбэ.

— Партиингаа хэрэгтэ, марксизм-ленинизмын хэтэ мүнхэдэ эгэршэгүй соёл сурталда үнэн сэхэ ябаха тангариг шахаагаа үгэхээ мүнөө Улаан талмай дээрэ бүхы союзна республиканууудаймнай залуу түлөөлэгшэд сугларба,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Совет залуушуул Ленинэй замаар, Коммунис партиингаа замаар, эсэгэнэрэйнгээ замаар хододоо дабшадаг, дабшахашье юм.

Олон үеын түлөөлэгшэдэй арьбадхаһан баян соёл культура болон эрдэм ухаанай дээжэ, хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ эрмэлзэл, хүсэл халан абаха нангин уялгатайбди. Манай залуушуул революциин хэрэгтэ бээ үгэнги, эрэлхэг зориг болон бата этигэл түгэс юм. Ленинэй хэрэг үргэлжэлүүлэгшэ-коммунистнуудай баян дүршэлдэ һурана, граждан дайнай баатарнуудта, түрүүшын табан жэлнүүдэй барилгашадта, фашизмые илаһан алдарта үетэндэл адли байхые хүсэнэ. Тиимэһээл коммунизмын замаар дабшан, хүн түрэлтэнэй арьбадхаһан туйлалтануудые наряар хадагалжа, эрдэм наукын болон соёл культурын баялигуудые эзэмдэхын түлөө эрмэлзэнэ бшуу. Тиимэл хадаа партиингаа болон арад түмэнэйнгөө хэрэгтэ шуналтайгаар хабаадажа, партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые эршэмтэйгээр хүсэндэнь оруулалсана. Түрэл партиимнай съездын баталһан хараа шугам залуу үетэнэй алдар солын хэрэгтэ шармайха үндэһэн болохоһоо гадна, тэдэндэ хатуу зориг, хүсэ нэмэнэ бшуу.

Коммунис партиин хүмүүжүүлһэн совет залуушуул ёһотой революционно үзэл сурталые шудалантай. Тиихэдээ элдэб янзын худхалаа абари аашануудые, үндэһэ яһанай илгаа баримталан, бэеынгээ тала хараха ябадалые һүжэрүүлэлгые, һайрхуу һаахаруу тэгүүлэлнүүдые эрид буруушаадаг. Хүн түрэлтэнэй харата дайсан болохо империализмда эсэргүү, эбтэй болон тодорхой тэмсэл эмхидхэхэ, али бүхы ябуулгануудаа нэгэдхэн эрхилхэ гээшэ ёһотой революционно үзэл сурталай гол шэнжэ гэжэ манай залуушуул бата этигэдэг.

Партиин болон арадай баатарлиг хүбүүдэй дурасхаал манай залуушуулда нангин байгаа, байхашье юм. Агуухэ илалтын хорин жэлэй мартагдашагүй ойе. Брестдэ болоһон уулзалгые ухаандаа бүхөөр хадуунхайбди.

Фашис булимтарагшадые Москва шадар бута сохиһоной хорин табан жэлэй ойтой дашарамдуулан, ниислэл хотынгоо баатарлиг хамгаалагшадай дурасхаалые мүнхэлхээ, эсэгэнэрэйнгээ хэрэгые залуушуулайнгаа үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһые гэршэлхээ эндэ, Улаан талмай дээрэ, мүнөөдэр бидэнэр суглараабди.

Манай хэрэгүүд болон эрмэлзэлнүүд, ерээдүймнай походуудай зам харгын шэглэл Совет засагаймнай 50 жэл руу сэхэ ошоно. Үбгэ эсэгэнэр болон эсэгэнэрэйнгээ революциин шахардуу үдэрнүүдтэ, граждан дайнай тулалдаануудта болон табан жэлэй барилганuудта дээрэ үргэжэ ябаһан тугуудые нэрэ хүндэтэйгөөр саашань барижа ябахабди; фашис булимтарагшадые бута сохижо, мүнөө амгалан ерээдүйн зохёон байгуулагша аха нүхэдэймнай үргэжэ ябаһан тугууд гэжэ хэзээншье мартахагүйбди.

Октябриин тугууд, эсэгэнэрэймнай баатар ажал болон тэмсэлэй тугууд совет залуушуулые шэнэ хэрэгүүдтэ зоригжуулан, урагшань хүтэлэг лэ гэнэн уряалаар Б. Н. Пастухов үгөө түгэсхэбэ.

«Алдарай тугуудые оруулагты!»,—гэһэн захиралта соностобо. Тиин «Эрэлхэгээр, нүхэд, жагсаалаа тэгшэдхэн» гэһэн дуунай аялга доро үльгэр домогто ороһон тугшад талмай дээрэ гараба.

Крейсер «Аврорын» туг... Тэрээн доро бүмбэрсэг дэлхэй дээрэмнай шэнэ үе сагай дохёо тарааһан крейсерэй үхэр буунуудай дэргэдэ жагсаһан хоёрдохи рангын капитан А. С. Неволин болон нэгэдэхи рангын капитан Г. Н. Бартев гэгшэдые харанабди.

Нэгэдэхи морин сэрэгэй армиин туг... Энэ туг доро дайшалхы походуудта Николай Островский дабшадаг байгаа. Мүнөөдэр энэ тугые Советскэ Союзай Герой, артиллериин генерал-полковник Н. М. Хлебников болон граждан дайнай геройнуудай нэгэн, комсомолой гурбадахи съездын делегат, генерал-лейтенант Н. А. Соколов-Соколенок гэгшэд үргэнхэй алхална д.

Зориг түгэлдэр комсомол эдир наһанай һүлдэ болоһон Комсомольск-на-Амуре городой далбаһан тугай үмэнэ городой түрүүшын барилгашадай нэгэн М. М. Скляренко зогсоно. Тэрээнтэй зэргэлэн түрүүшын табан жэлнүүдэй баатар А. Х. Бусыгин байна.

Берлиниие дайлан абагшадай алдар солото полкын туг далбана. Тэрэниие рейхстаг дээрэ мандуулһан М. А. Егоров, К. Я. Самсонов, М. В. Кантарня гэгшэд үргэн ябанад. Белорус партизануудай туг доро Советскэ Союзай Герой Н. В. Троян болон Словакиин партизануудай хүдэлөөнэй түбэй штабай начальник А. Н. Асмолов гэгшэдые харанабди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ ара тылдэ болоһон мүрысөөндэ илаһан Рязаниин комсомол-залуушуулай тракторна бригадын туг хүнгэн һалхинда намилзана. Тэрээнтэй зэргэлэн мэдээжэ звеньевой Дарья Гармаш болон саахарай свеклын баатар гэжэ суурхаһан Мария Демченко жагсана.

Социалис Ажалай Герой Владимир Закварницкий болон «Динамо» заводой хүдэлмэришэн, ВЛКСМ-эй XV съездын делегат Сергей Лапикурада ниислэл хотымнай хоёр дахин орден хайрада хүртэһэн комсомолой эмхиин тугые үргэхэ эрхэ олгогдонхой.

Братск хотын түрүүшын барилгашад Ващенко болон Кулешова гэгшэд Ангар мүрэниие эмээллэһэн зоригтойшуулай тугшад болоо. Бүмбэрсэг дэлхэйе бүһэлэн тойроһон уһан доогуур тамардаг атомна лодкын туг доро ахалагша матрос В. Розанов зогсонхой.

Эгээл эдир үетэн болохо В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна пионерскэ эмхиин Улаан туг бусадай дунда харанабди. Тэрэнэй дэргэдэ походто илан гараһан һурагшад Андрей Спирин болон Константин Жуковский хоёр жагсана.

...Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Залуушуулай Союзай туг. Энэ тугай элшэ соо революциин эдир геройнуудай баатаршалга, Магнитка баригшадай ажалай алдар, Москва хамгаалагшадай домог, мүнөө үеын комсомолшуудай мүхэшэгүй эрмэлзэл эли мэдэрнэбди. Тэрэниие ВЛКСМ-эй ЦК-гай гэшүүд—бүд нэхэгшэ Людмила Дворецкая болон Социалис Ажалай Герой, совхозой звеньевой Евгений Царьков гэгшэд талмай дээгүүр үргэн гарана.

Аали номгон болоһон талмай дээгүүр Юрий Левитанай танил абяан зэдэлбэ:

Эдир наһан, харана гүш,
Эдэ тугууд далбанал.
Һүртэй, гэрэлтэй! —
Эрэлхэг тэмсэлэй урда мэтэ.
Хүлеэн аба,
Хүдэр гартаа хүлеэн аба,
Хүрөөдүй байха
Корчагинай,
Кошевойн гарһаа тэдэш.

— Манай үбгэ эсэгэнэр Ленинэй хойноһоо революциин гал дүлэн руу ороо. Манай эсэгэнэр революциие Ленинэй нэрээр аршалаа. Ленинтэй хамаг хэрэгээ зүбшэн бидэ ажаһуунабди. Тэрээнэй хэрэгтэ, захяа заабаридань үнэн сэхэ байхабди гэжэ тангариглана бди!—гэһэн сэдьхэлээ хүдэлэнги басаганай абяан колоннонууд дээгүүр соностоно.

«Ленин ходо шамтай!» гэһэн дуунай аялга зэдэлүүлэн, баглаа сэсэгүүдые бариһан слёдто хабаадагшад мавзолей тээшэ дүтэлнэ.

Жагсаалһаа эдир хүбүүд болон басагад таһаран гарана. Тэдэнэр мүнхэ ногоон набшаһаар урлаһан гирлянда баринхай. Барабанай зэдэлхэ холоһоо мэтээр, һулахаанаар соностожо, зүрхэ уяруулма дуунай аялга эхэнэр хоолой эхилнэ. Алдар солын гирляндые мавзолейн үмэнэ табинад.

Һайндэрэй эгээл баяр ёһололто минутанууд хүрэжэ ерэбэ.

Шагнагты! Шагнагты! Улаан талмай хэлэжэ байна! Барандаа шагнагты! Хани нүхэднай болон дайсаднайшье баран шагнаг! Газар дэлхэй шагна! Шагнагты! Совет ороной залуушуулай тангариг шагнагты!

— Эндэ, Улаан талмай дээрэ, Кремлиин нангин хананuудай үмэнэ, бидэ үбэлэй ордониие добтолон абагшадай ашанар, рейхстагые һамна бута сохигшодой үри хүүгэд, үетэн нүхэдэйнгөө нэрэһээ Ленинэй хэрэгтэ, партиин хэрэгтэ, Октябриин хэрэгтэ үнэн байхабди гэжэ халуун зүрхэнэй шахаа тангариг үгэнэбди!—гэжэ мавзолейн трибуна дээрэһээ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. П. Павлов хэлэнэ.

Партимнай ленинизмын унтаршагүй һургаалай ошо дүлэ зүрхэн соомнай носоогоо. Ленинэй партиин ударидалга доро манай арад богоолшололгын гэнжэнүүдые хяа бута сохёо. Ленинэй партиин хүтэлбэри доро шэнэ дэлхэй —Совет Социалис Республиканууудай Союзые байгуулаа.

Түмэр гэнжэ, нүхэн каторгаар нэрбэгдээгүй хүдэлмэришэн зоной үнэнөөр,

Баррикаданууд дээгүүр мүндэлһэн эрхэ сүлөөгөөр,

Комиссарнуудай адхарһан шуһаар,

Манай зүрхэн соо ленинизмын ошо дүлэн, тэмсэлэй дүлэн, революциин дүлэн хэзээшье унтархагүй гэжэ тангарингланабди!

— **Тангарингланабди!**

Олон мянган абяанууд океан далайн долгид мэтэ хүүен дабтана.

— **Тангарингланабди!**

— Эхэ оромнай шинии алдарые халан абажа, һүр һүлдыешни эршэтэ ажалаараа, эдир наһанайнгаа халуун далайсаар бэхижүүлэн үргэдхэхэбди, ерээдүйешни зохёон байгуулхабди.

Түрүүшын майхануудай эзэдэй эрэлхэг зоригоор,
Ажалай омог алдараар,
Комсомолойнгоо нэрэ хүндөөр

Бүхы хүсэеэ Эхэ оронойнгоо алдар солын болон һалбаран мандахын хэрэгтэ зорюулхабди гэжэ тангарингланабди!

— **Тангарингланабди!**

Эндэһээ, Улаан талмайһаа, үхэлтэ дайнда манай эсэгэнэр зоригшо һэн. Эндэ, мавзолейн хаяада, илагдаһан фашизмын тугууд хаягдаа бэлэй.

Аха дүүгэй хүүрнүүдэй
нангяар,
Эхэнүүдэйнгээ сагаан үһөөр,
Илалтынгаа баяраар

Эсэгэнэрэйнгээ нэрэ хүндэдэ хүрэхэбди, түрүүшын дохёогоор алдарайнь тугууд доро зогсон, тэмсэлдэ шармайн илахабди гэжэ тангарингланабди!

— **Тангарингланабди!**

Эсэгэнэрэйнгээ аманһаа, эсэгэнэрэйнгээ гарһаа «Интернационалай» аялга, ангиин эбэй нэгэдэлгые халан абаабди. Мүнөөшье бидэ интернациональна бригаданuудта жагсанабди. «Фашизм һүнэг!», «Булимтарагшад үгы болог!», «Колонизаторнууд арилаг!», «Интернационалтай хүн түрэлтэн дэбжэхэл!».

Коммунарнуудай дурасхаалаар болон Пискаревско үхэһэдэй гашуудалаар,

Хиросимын үнэһөөр болон Вьетнамай дохёогоор,

Хани барисаанай болон эбэй нэгэдэлгын нэрээр

Ажалшадай үнэн хэрэгэй түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэбди гэжэ тангарингланабди!

— **Тангарингланабди!**

Шамдаа, нүхэр парти, коммунистнуудай хэрэгтэ хододоо үнэн сэхэ байхабди гэжэ эдир наһаараа тангарингланабди! Манай үетэн Ленинэй зааһан замһаа хэзээдэшье хадуурхагүй! Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ коммунизм байгуулхабди гэжэ зүрхэнэйнгөө сохисо бүхэнөөр, ажаһуугаан үдэр бүхэнөөрөө, бүхы ами наһаараа тангарингланабди!

— **Тангарингланабди!**

«Тангарингланабди! гэһэн үгые бүхы талмай дабтана. «Тангарингланабди!» гэһэн омог, арюун сэбэр ба үнэтэ үгын удхатай энэ эрэлхэг зоригой жагсаалда хабаадагшад бүхы сэдьхэлэйнгээ халуун дүлэ, этигэл хүсэеэ ниилүүлнэ гэхэдэ алдуу болохогүй.

«Интернационал»... Революцияр жүрөөдэһэн үетэнэй энэ хэтэ мүнхэдөө эдир аялгата гимные бүхы талмай дуулана.

Мавзолейн трибуна өөдэ слёдто хабаадагшад гаража, Коммунис парти болон Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хүндэтэ, хариин гүрэнһөө ерэһэн айлшадта, дайн болон амгалан ажалай баатарнуудта баглаа сэсэгүүдые барюулна. Улаан дүлэн шэнги гвоздика сэсэгүүдээр мавзолей бүһэлэгдэнхэй.

«Ленин бидэнтэй!», «Ленин бидэнтэй!»—гэжэ залуушуул дабтан хашхаралдана. Коммунис партиин нэрэ хүндэдэ, тэрэнэй найдалтай туһалагша, дайшалхы резерв — комсомолой нэрэ хүндэдэ зорюулагдаһан баярай уряа, юрөөлнүүд зэдэлнэ. «Энтузиастнуудай маршын» аялга доро колоннонууд Улаан талмай дээгүүр үнгэрнэ. Тэдэнэй энэ эбтэй алхаса эдир патриодуудай бүхэсоюзна походые дүнлэһэн марш болохоһоо гадна, баатарлиг үнгэрһэн саг, мүнөө саг тээшэ зориһон шэнэ маршруудуудайнь эхин һүлдэ болоно бшуу.

Л. БЕРНАСКОНИ, О. БУЗУЛУК, З. ХРОМОВА, Б. ЧАНТУРИЯ, А. ШАПОВАЛОВ.
ТАСС-ай корреспондентнүүд.
Москва, сентябриин 11.

ЭКОНОМИСТНУУДАЙ СЕМИНАР

Һаяхан КПСС-эй Улаан-Үдын горком Буряадай научно-техническэ мэдээсэлэй болон пропагандын байшан хоёрой эмхидхэһэн экономическа семинар сентябриин 7-до боложо үнгэрбэ.

Тус семинарта Улаан-Үдэ городой промышленна предприятинуудай экономистнууд, мүн финансын хүдэлмэрилэгшэд хабаадаба. Семинар дээрэ СССР-эй Наукануудай Академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай эрдэм-шэнжэлэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Дондукова түсэблэлгын болон материальна урмашуулалгын шэнэ гуримда шэлжэн орохо журам, эрхэ байдал тухай элидхэл хэлэ. Мүн тэндэ «Теплоприбор» заводой директор нүхэр Леминов заводойнгоо түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ гуримда ороод, али зэргэ ашаг олзотойгоор хүдэлмэрилжэ байһан тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. ЛВРЗ-гэй главна экономист нүхэр Кузнецов, мяханай комбинадай главна экономист нүхэр Спиранский болон бусад түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохо талаар бэлэдхэлэй ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухайгаа хэлэһэн байна.

Семинарай түгэсхэл дээрэ КПСС-эй горкомой промышленна таһагые даагша нүхэр Лоскутов тус асуудал тушаа үгэ хэлэжэ, «Теплоприбор» заводой шэнэ гуримда ороод ажаллажа байһан дүй дүршэлые халан абахыень семинарта хабаадагшадые уряалба.

Г. ГАРМАЕВ.

ЭДИР ЗАЛУУШУУ[Л] БААТАРШАЛГАДА БЭЛ[ЭН]

Энэ город саарһан дээрэ тэмдэглэгдээгүйшье һаа, бии юм. Город ажалай оньһотой, эртэ үглөөгүүр бододог, орой үдэшэлэн намхадаг байна. Тиихэ зуураа дуушье дууладаг юм. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэ городой хүн зон залуу—хүн бүхэнэйнь дунда зэргын наһаниинь 20 жэл байха. Тэдэнэй гэр байшангууд майханууд байжа, далайн һалхинда сохигдоһон парус шэнгеэр далбажа байдаг. Тиибэшье һаа, гудамжануудынь шугам шэнги сэхэ, талмайнуудынь үргэн дэлисэтэй ба туд бүхэндөө алдар нэрэтэй юм.

Энэ городто гурба мянган романтигууд байгаашье һаа, 10 миллион хүниие түлөөлнэ. Эдэнэр арадай баатаршалгын замаар походто ябагшадай түлөөлэгшэд гээшэ. Тиимэ хадаа совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай алдарай замаар хэгдэһэн походто илажа гарагшадай бүхэсоюзна хоёрдохи слёдто тэдэнэр Москва ерэһэн байха юм.

Москвагай Центральна аэродром дээрэ тогтоһон эдир залуушуулай энэ город сэрэгшэдэй лагерь шэнгеэр харагдана. Эндэ буу зэбсэгшье бии, «баатаршалгада бэеэ бэлдэ!» гэһэн транспарант уряална. Үглөөгүүр горнын абяан, үдэшэлэн унталгын дохёо соностодог юм.

...Олон стенднүүд дээгүүр залуу шэнжэлэгшэдэй хэһэн ажалай үрэ дүнгүүд харагдана. Гудамжануудаар Союзна Республиканууудай, Геройгородуудай тугууд намилзана.

Нэгэ палаткада «Дерибасовская» гэһэн шог бэшэг бэшээтэй. Эндэ одессынхид байдаг хаш.

Үшөө нэгэ бэшэг эндэ харанабди: «Вьетнамай аха дүүнэр, Кузбасс тантай!», Эндэ Кемерово городой комсомолшууд байдаг.

Вьетнамда, тэрэнэй баатар арадта слёдто хабаадагшадай анхарал хандуулагданхай. Сентябриин 9-дэ үдэшэ орой болоошье һаань, бүхы лагерь Вьетнамтай һаналаа нэгэдэлгын манифестацида гараа. Интернациональна митингын трибуна болоһон бронетанк дээрэһээ ораторнуудай халуун үгэ соностоно.

— Америкын сэрэгшэдэй гэмтэ ябуулганууд фашистнуудай аашанuудтай адли.

— Алууршадые дүмэжэ болохогүй. Вьетнам арад илахал! — гэһэн үгэнүүд баатаршалгада уряална.

Ленинэй захяада үнэн сэхэ залуушуул аха үетэнһөө баатаршалгын һургаал абана. Сентябриин 10-най эртэ үглөөгүүр залуу белорусууд, молдаванууд, армянууд, Волгоградай, Сахалинай, Магаданай делегадууд Таманска Кантимировскэ дивизидэ, Москвагай Суворовско сэрэгэй училищида, Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Ленинэй орденто Улаан тугай инженерно-агаарай сэрэгэй академидэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ Ленинэй ордено тугай сэрэгэй дээдэ командн[ая у]щида, В. В. Куйбышевай н[эрэмжэтэ] Улаан тугай сэрэгэй-инжене[рнэ ака]демидэ айлшаар ошобо.

Сэрэгэй частьнуудта ош[оһон ...] гацинууд залуу сэрэгшэдэ[й ...]салтай, комсомолшуудай сэ[...] бантай танилсаа. Мүн Эх[э] хамгаалгын дайнда унаһа[н ...] шэдтэ хүшөө бодхоолгодо х[...] байна. Сэрэгэй частьнууд б[...] лицинуудта болоһон ми[...] дээрэ залуушуул хэрэгтэй һаань, эсэгэнэрэйнгээ баат[...] дахинаа дабтахаар бэлэн [...] тухайгаа мэдүүлээ. З[...] Москвагай, мүн эндэхи о[...] промышленна предприяти[...] айлшалһан байна. «Эсэг[...] ажалаараа бэхижүүлхэ!»—[...] болбол манай залуушуула[й] ябуулгын хүтэлбэри мүн г[...]

Тиимэһээ ажалша зон[...] шуулай уулзалга илангая [...]той байгаа. Холын Тувын [...]гинска районой товаро[...] Очур Москва слёдто ерэ[...] хабаадагшадтай суг хамта [...]ровой нэрэмжэтэ час хэдэг [...]водой залуушуулай айлшан [...] байна. Республикын ком[...]дай түрэл хизаарайнгаа [...] шэнжэлхэ походто хабаад[...] хай тэрэ хөөрэжэ үгөө.

Слёдто хабаадагшад т[...] ажалшадтай уулзажа, хал[...] хэнэй хөөрэлдөө дэлгээһэн[...]

Москвагай 175-дахи һу[...] «Баатаршалгын хэшээл» байна. Энэ хэшээлыень гра[...] лон Эсэгэ ороноо хамгаалг[...] хабаадагшад, энэ слёдто [...] шад үнгэргөө. Тэдэнэй дун[...] вае хамгаалгада, Берлинии[...] гада хабаадаһан генерал-[...] П. Е. Боков, Советскэ Союз[...] генерал-майор М. П. Михай[...] Гитлерэй рейх-канцеляри[...] илалтын туг үргэһэн али[...] эхэнэр А. В. Никулина бай[...]

Энэ хэшээлые генерал-[...] И. С. Шмыго нээгээ.

...В. Я. Осенин үгэ хэл[...] рин табан жэлэй саада тээ [...] Виктор хүбүүн тус һургуул[...] жэ, һайн дурааараа фронт о[...]

Мүнөө энэ баатар хүбүү[н] ингэжэ хөөрэнэ:

— Таанар арадай баат[...] нуудтай танилсаба гэшэ[...] зол жаргалай түлөө ами на[...] һэн хүнүүдые һургуули, [...] парти хүмүүжүүлээ юм. Эр[...] дэй алдар солодо хүрэмөөр [...] «Дайн» гээшэ юуб гэжэ [...] мэдэхэгүйн тула бидэнэр б[...] сөөрөө оролдонобди. Эсэгэ[...] нангин хэрэгые үргэлжэлэ[...] таанад болохо ёһотойт.

Иимэнүүд уулзалганууд [...]нагүй боложо байна.

АЛДАРАЙ ЗАМААР АЯНШАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Арадайнгаа баатаршалгын замаар походто ябажа илагшадай Бүхэсоюзна слёдой һүүлшын үдэршье тэдэнэй майханһаа бүридэһэн республика соо ажабайдал бишыхан замхаагүй. Улаан талмай дээрэ болоһон митинг-тангаригһаа бусажа ерэхэдэнь, слёдто хабаадагшадта энэ мартагдашагүй уулзалгын дурасхаалай медальнууд барюулагдаа. 160 коллективүүд Бүхэсоюзна походой түбэй штабай шагналда хүртөө, 220 коллективүүдтэ дипломууд барюулагдаа.

Удаань лагериин тугай талмай дээрэ Бүхэсоюзна слёдой һүүлшын ёһолол болобо. Походто хабаадагшадай жагсаалнууд хойно хойноһоо һубарин зогсобо. Парадые командалагша түбэй штабай түрүүлэгшэ И. С. Коневто рапорт үгэбэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь А. Чеснавичуста үгэ үгтэбэ.

— Бидэ мэнэ һаяхан Улаан талмай дээрэһээ бусажа ерэбэбди,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Арадай алдар солын Улаан тугууд доро партидаа, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхын тангариг үгөөбди. Энэ тангаригнай Дубосеково шадар панфиловецуудай үгэһэн тангариг шэнги, Зоягын тангариг шэнги, Москва болон Сталинград шадар тангариглан, дайсадаа бута сохижо, илалтынгаа тугые Берлин хүрэтэр дээрэ үргэн ошогшодой тангариг шэнги эгэршэгүй бата!

Үнгэрһэн үдэрнүүдэй баатаршалганууд манай хэрэгүүд соо дабтагдан үргэдхэгдэжэ, мүнөө сагай үетэнэй алдар соло болог лэ!

— Эхэ, эсэгэнэрэйнгээ, партиингаа ажал хэрэгые халан үргэлжэлүүлгэдэ үнэн сэхэ б[...] эгээл эрхим гэршэ, манай [...] түлөө, коммунизмын хэрэг[...] ами наһаяа зорюулагшадта [...] эгээл эрхим дурасхаал—м[...]шэмтэ, зохёон байгуулхы [...] оронойнгоо һалбаран ман[...]рэгтэ ашаг оролдосотойгоо[р ...]жа байһан хубитамнай бол[...] —гэжэ ВЛКСМ-эй МГК-[гай секре]тарь В. Трушин тэмдэглэбэ[...]нуудай алдар соло зүрхэн[...] агуухэ Эхэ оронойнгоо [...] горхол түрүүлжэ байг лэ! [...] зоригой болон нэрэ хүнд[...] эстафетэ хэтэ мүнхэдөө [...] үргэлжэлэг лэ!

В. Трушин маршал И. С. [Коневто] хүндэтэ шагнал—«Баатар [...]рэйнгээ замаар» гэһэн слё[...] хаалта медаль барюулба.

— Манай орон,—гэжэ [...] хэлэбэ,—Октябриин 50 ж[...] угтахаяа бэлдэжэ байна. Т[...] курси болон аяншалгану[...] шалхы уряал энэ гайхам[...] түгэс бэлэдхэлэй хани [...] байна бшуу. Слёдой үед[э ...] хани халуунаар нүхэсэ[...] полкдо дайлалдаһан сэрэг[...] болообди. Тэдэниие бата [...] харилсаан нэгэдүүлдэг шу[...]ни нүхэсэлөө улам бүри [...]лээ.

Маршал слёдой хаагда[...] соносхобо. Тугуудые хур[...] команда зэдэлнэ.

...Жэл болоод, Бүхэсою[зна ...]бадахи слёт Ленинград хо[...] гаргагдахэ юм. Поход үргэ[...]

(ТАСС-ай [...])

ГАНСАЛ ҺАЙН ШАНАРТАЙ ҺҮ!

Аймагаймнай колхоз, совхозууд жэлһээ жэлдэ сагаан эдеэ улам элбэгээр абана, гүрэндөө ехээр худалдана. Жэшээнь, нёдондо жэл урда жэлэйхиһээ 14 мянган центнер һү ехые наймаалаа юм. Мүнөөшье түсэб нилээд үлүүлэгдээ.

Сагаан эдеэн хүн зоной эрилтые хангамаар абтадагшье һаа, ёһоор наймаалагданагүй, «шанар муутай байна» гэһэн гомдолнууд ородог. Энэ—тоһоной заводой ахир тулюураар хүдэлһэнһөө. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр сагаан эдеэ түсхай стандартын шанарта хүргэнгүй худалдаанда гаргажархина. Тинхэдэнь үлэмжэ гашуун гү, али шэнгэн байдаг.

Колхоз, совхозуудта һүнэй шанарай түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулагданагүй. Олонхи ушарта гашалха дүтэлһэн, сэбэр бэшэ һүн тушаагдана. Жэшээнь, түрүүшын хахад жэл соо 38 мянган центнерэй 13,5 мянган центнерынь 19, бүри дээшэ градусай гашуунтай байгаа бэлэй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд, фермэ, гүүртэнүүдые даагшанар тушааха продукциингаа шанар тушаа тон багаар анхарна. Олохон һаалишад, малшад зооветеринарна ариг сэбэрые сахиха дүримүүдые бүдүүлигээр хазагайруулна. Һаалгын урда үнеэдэй дэлэн угаагданагүй. Һаалишад полотенци, вазелинээр таһалдана.

Илангаяа Хяагтын, Погранична совхозуудта сагаан эдеэнэй шанарай түлөө һулаар тэмсэнэ. Жэшээнь, тамирайхидай асарһан һүнэй хахадынь гашуун болоһон, муудаһан байна. Хирааннай-Адагай һүнэй фермын хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар ходол «шалгардаг».

Арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ ажахынуудай ахалагша зоотехнигүүд А. С. Третьяков, В. П. Фалилеев, А. Уварова гэгшэд зэмэлүүлбэшье, энээн дээрэһээ мүртэй тобшолол хээгүй. Муу шанартай һүн ороһоор.

Зарим хүтэлбэрилэгшэд уялга даалгабаридаа харюусалгагүйгөөр хандана. Нэгэ бодото баримта дурдая. Ехэ-Нугада үдэшэ һааһан һүеэ үглөөгүүр болотор орхёод, үглөөнэй һүнтэй холёод, нилээд орой болоһон хойно тушааһан. Тингээд һүниинь гашалаад, абтаагүй, 2,5 тонно һүн совхоздо һөөргөө бусаагдаа, ажахыда ехэ гарза хохидол тохёолдуулагдаа.

Энэ гэнтын гү, али ганса нэгэн ушар бэшэ. Погранична совхоздо 20 центнер, Хяагтын совхоздо 35 центнер һөөргөө бусаагдаа. Энээнтэй хамта зэмэтэ нюурнууд хэһээгдэбэ гү, али баһал совхозой «бүдүүн хүзүүн» дээрэ хамаг гарза гай ашагдаад лэ үнгэршэбэ гү?

Зарим хүтэлбэрилэгшэдэй пимэ нозог нобшо, харюусалгагүй дээрэһээ колхоз, совхозуудта ямар ехэ хохидол ушаруулагданаб. Һүнэй муу шанарай түлөө колхоз, совхозуудһаа аяар 7 мянган түхэриг яла нэхэгдэжэ абтаа. Хэрбээ һайн шанартай һү тушаабал, үшөө нэмэлтэ түлбэри абаха аад лэ, иимэ юумэн болоно. Жэшээнь, «Родина» колхоз һайн шанартай сагаан эдеэнэй түлөө 590 түхэриг абаа һэмнай. Харин тиихэдэ «Дружба» колхоз, Хүдэриин совхоз дэмы тала руу угаа ехэ мүнгэ түлэһэн.

Һүнэй тоһолиг 3,5—3,7 процентһээ дээшээ гаранагүй. Гансал Хүдэриин совхозой фермэнүүдэйхи 3,9 процент болоходоошье, ходо хубилдаг. Һүнэй тоһолигой яа[...]даг тушаа һэжэг түрэһэн, [...] долшье ороһон байха. Ти[...]шалгалта мүртэйгөөр хэ[...] Заримууд һүнэйнгөө тоһол[...]рюута доошолуулна. Бодото [...]нууд Хирааннай-Адагай, Е[...] һү абалгын пунктнуудта эл[...]дээ һэн. Тиигэбэшье ямар[...] жээ абангүй үнгэршэһэн[...]шэлтэй.

Арадай хинагшад таря [...] дээрэ хэды сүлөөгүй байб[...] һүнэй шанарые шалгаха [...] хаалаа һуладхахагүй уша[...]

С. КЛИ[...]
Хяагтын арадай хин[алтын] комитедэй түрүүл[эгшэ]

Останкинода баригдаһан Московско телецентрэй башниин бетон багана проектэр заһаалагдаһан хэмжээндээ — 384 метртэ хүрөө. Мүнөө эндэни барилгашад металл антенные хабсаргажа захалаад байна. Антенные хабсаргажа дүүргэһэнэй һүүлээр башниин үндэрынь 525 метр болохо юм. Энэнэй урда тээ «Эмпайр Стейт Билдинг» гэдэг байшан дэлхэй дээрэ эгээн үндэр гэжэ тоологдодог байһан (449 м.). Зураг дээрэ: Московско телецентрэй башниин бетон багана.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭБХЭРЭН ДЭЛГЭРНЭ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ тушаа партиин XXIII съездын Директивэнүүд соо үйлэдбэри саашадань үргэдхэн һайжаруулхын тула уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын худэлмэри үргэн далайсатай, үрэ ашаг ехэтэй болгохо шухала гэжэ заагдаһан байха юм.

Алишье үйлэдбэри абажа харабал, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд олон байха. Үйлэдбэриин технологиһоо эхилээд, элдэб станок, түхеэрэлгэнүүдые нарижуулгаар юун хэгдэжэ байна гээшэб гэһэн асуудалтайгаар эндэхи уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын бюрогой начальник нүхэр Стрельцовто хандаһан байнабди.

КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашаһан манай комбинадай уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод эдэбхи үүсхэлээ улам бадаруулан, ехэхэн оролдосотойгоор энэ үедэ ажаллажа байна гээд нүхэр Стрельцов хөөрэнэ. Маанадай шиидхэлсэхэ асуудалнууд, хэхэ ажалнай тон ехэ юм бэзэ. Имагтал тэрэнээ оложо шадаха хэрэгтэй. Гол анхаралаа продукциин шанар дээшэлүүлхэ, үнэ сэнгынь хямдаруулха хэрэгтэ хандуулнабди.

Комбинадай үйлэдбэрилдэг гол продукцинь үнэтэ металлнууд — вольфрам, молибден болоно. Эдээниие абахын тула хэды ехэ хэмжээнэй руда малтажа абаха, зөөхэ, бутаргаха, угааха гэхэ мэтэ олон янзын худэлмэри хэгдэхэ болоноб! Эгээл эндэ ондоогоор хэлэбэл, үйлэдбэриин технологи һайжаруулха талаар уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой үмэнэ ажалай хизаарлашагүй далай нээгдэжэ үгэнэ.

Зүгөөр тэдэнэй худэлмэри миин зоргондонь табингүй, харин түсэблэжэ гэхэ гү, али нэн түрүүндэ шухала болоһон асуудалнуудые түргөөр шиидхэлгэдэ зорюулха хэрэгтэй. Энэ талаар эдынхид ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой юм. Саг саг болоод тусхай бюллетень гаргагдажа, уралан нарижуулагдаха темэнүүд заагдадаг. Гадна үе үе болоод ниитын харалга болодог. Һүүлшын ниитын имэ харалга байгша ондо апрелиин 1-һээ июниин 25 болотор үнгэрһэн байна.

Энэ харалга продукциин шанар дээшэлүүлхэ, ажал дээрэ аюулгүйе сахилгые һайжаруулха, горно үйлэдбэриин технологи нарижуулха асуудалнуудаар соносхогдожо, комбинадай фабрика, руднигууд, цехүүд хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэһэн байгаа.

Үрэ дүнгүүдынь яһала гэмгүй. Байгша оной түрүүшын хахадта хамта дээрээ 480 гаран дурадхалнууд орожо, 279-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдөө. Тиихэдэ үнгэрһэн жэлэй энэ үедэ 340 дурадхал орожо, 150-нь нэбтэрүүлэгдэһэн байгаа бшуу.

Уралан нарижуулагшад ганса нэгэээрээ бэшэ, харин творческо бүлэг боложо хамтараад худэлдэг юм. Энэнь тон һайшаалтай. «Нэгэ ухаан һайн, хоёр болобол бүри һайн» гэһэн ородой оньһон үгэ бии гээшэ. Энээндэл, гансаараа шиидхэжэ шадаха байбашье, 2—3 хүн болоходоо бүри зүбөөр, бүри түргэнөөр али нэгэн асуудал шиидхэхэ арга олдоно ха юм.

Жэшээ болгожо Первомайска руднигай уралан нарижуулагшадай творческо бүлэгүүдэй худэлмэри дээрэ тобшохоноор тогтолтой. Тус руднигайхид һүүлшын харалгада комбинат дээрээ түрүү һуури эзэлһэн байна. Руднигай коллективэй 7-дохи худэлмэришэниинь уралан нарижуулгада, ухаалан зохёолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой. Зуун худэлмэришэн дээрэ абажа үзэбэл, һая үнгэрһэн ниитын харалгын үедэ 10 дурадхал оруулагдажа, ехэнхинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдөө. Жэлэй туршада 77 100 түхэриг алмаха арга олгогдобо.

Эгээл үнэтэ дурадхалынь гэбэл, руднигай 24-В блогой схемэ хубилгаһан ушар болоно. Энэ дурадхал нүхэр Плаксинай хүтэлбэрилдэг творческо бүлэг оруулһан байна. Тиигэжэ жэлэй туршада 12 мянган түхэриг алмаха арга олдобо. Гадна тус бүлэгэйхид нилээн сагта руда малтан абалгые адаглаһан, худэлмэришэдтэй оло дахин хөөрэлдэжэ, һанамжа дурадхалаа андалдаһан байха юм. Тооложо, һайса шэнжэлэн бодожо үзэһэнэйнгөө удаа хадаһаа руда малталгые үшөө 5 метрээр дээшэнь үндэр болгохо гэжэ шиидэһэн байнад. Энэ дурадхалай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдэ үшөө 25 мянга шахуу түхэриг алмагдаха юм. Руднигай главна инженер В. В. Никитин, главна геолог В. И. Васильев болон бусад, хамта 6 хүн энэ творческо бүлэгтэ оролсоно.

Бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Плаксин тухай тусгаар хэдэн үгэ хэлэлтэй. Арба гаран жэлдэ рудник дээрээ главна инженерээр худэлжэ, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон мэргэжэлтэ. Мэдэһэн ойлгоһоноо өөртөө даража, нюужа ябадаггүй, хани нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда халан дамжуулхые хододоо эрмэлзэжэ ябадаг. Хэды ехэ ажалтай, сүлөөтэй сагаар бага байбашье, залуушуулые һургаха, тэдэнэртэ туһалха сагаа олоод лэ байдаг нүхэр. Үдэшын горно техникумдэ хэшээл үнгэргэжэ байхыень, үгышье бол, техникумэй элдэб курснуудта заажа байхыень хаража болоно.

«Манай багша» гэжэ руднигай залуушуул нүхэр Плаксиниие дэмы бэшэ нэрлэдэг болонхой! Рудник дээрэ ажаллажа байгаад дээдэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтын диплом абаһан 20 хүн, үглөө мүнөө дипломоо абаха боложо байһан 30 нүхэдынь нүхэр Плаксин тухай һайн һайхан үгэнүүдые хэлэдэг. Тэрээндэ оло дахин хандаһан, тэрээнһээ ехэхэн туһаламжа абаа ха юм.

Мүнөө тус руднигһаа 28 хүн, тэдэнэй долоониинь дээдэ һургуулинуудта, 16-ниинь техникумдэ һуралсана, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна. Ямаршье сагта багшадаа ерэбэл туһаламжа абахабди гэжэ тэдэнэрэй найдажа ябадагынь гайхалтай бэшэ.

Нүхэр Плаксин хэһэн, туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, үйлэдбэри һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тушаа хододоо һанаата боложо ябадаг. Хэрэгтэй рудада хүрэхын тула хэды ехэ шорой малтажа, тэрэнээ саашань холо абаашажа хаядаг гээшэб. Хада хабсагайн табсан тойрожо, харгынь хэды ута болодог бэ. Ямар аргаар харгыень сэхэдхэжэ, ойро болгохоб? Имэ бодолгодо абтажа нилээдхэн хада өөдэ, уруу ябагаар ябагдаа, иишэ тиишэнь харагдаа. Тиигэжэ автомашинануудай ябаха шэнэ харгын схемэ зохёожо үгэбэ. Энээнэйнь ёһоор замынь 420 метрээр—хахад километр шахуу хорожо үгэхэ. Мүнгэн дээрэ тоолобол горитойхон болохо байна.

Рудник дээрэ уралан нарижуулагшадай хоёрдохи творческо бүлэг мүн лэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Энэ бүлэгые руда бутаргадаг отделениин начальник нүхэр Суппес толгойлно. Байгша оной эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр уралан нарижуулгын 8 дурадхалнуудые оруулһан байна.

Багахан статья соо комбинадай уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой ажалынь хүсэдөөр харуулхань бэрхэтэй. Холтоһон руднигташье ерэгты, шанаржуулгын фабрикадашье орогты, комбинадай бусад цехүүдээршье ябагты—хаа хаанагүй худэлмэришэдэй, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй эдэбхи, үүсхэлэй эбхэрэн дэлгэржэ байһаниие элитээр хаража болоно.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
манай корр.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

„Искра“ колхоз

ДАМЖУУЛГЫН ВЫМПЕЛ БАРЮУЛАГДАБА

Тус колхоздо таряа хуряалгын худэлмэри түлэг дундаа. 1000 гектар талмайда ургуулагдаһан, ороох, шэниисэ баал болгон унагаагдана, мүн комбайнаар сэхэ хуряагдана.

Колхозой правлени, партком табан үдэр болоод лэ хуряалгын худэлмэриин дүнгүүдые гаргана. Комбайнернууд Тимофей Борисов, Семен Зайцев, шофернууд Георгий Пальшин, Тарас Хомяков гэгшэд һайнаар худэлнэ. Жэшээнь, комбайнер Семен Аввакумович Зайцев 88 гектарай шэниисэ хуряахадаа, халаанайнгаа норимо 120—130 процентээр дүүргээ юм.

ХУУШАНАЙ МЕХАНИЗАТОР

Колхозой түрүү комбайнер Изот Филиппович Фомин 20-ёод жэлэй туршада «талын онгосо» жолоодоно. Тэрэ мүн «эрхим уралан нарижуулагша» гээд алдаршадаг. Изот Филиппович нёдондо жэлдэ «СК-3» комбайнаар таряа хадалгын үе соо 400 гектар шэниисэ хуряагаа һэн. Мүнөөшье жэлдэ 400 гаран гектар талмайн шэниисэ хадахаар уялга абанхай.

ДРУЖИНАНУУД ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Колхозой клубай газаа талада «Арадай дружинын штаб» гэжэ бэшээтэй юм. Клуб соо ороходо, «дружиннигуудай эрхэ ба уялганууд» гоё һайханаар бэшээтэй.

Хулиган ааша гаргалгатай шанга тэмсэл ябуулха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указай гараһанай удаа имэ гаршаг бии болоо юм.

Тус Указые колхознигууд халуунаар зүбшэн хэлсээ һэн. Хүйтэн, Надеино тосхонуудта һайн дуранай хоёр дружинанууд эмхидхэгдээ. Колхозой агроном коммунист Г. Павлов, главна механик, коммунист Л. Трифонов гэгшэд тус дружинануудые ударидана.

„Восход“ колхоз

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Тус колхозой таряашад гүрэндэ орооһо тушааха түсэбөө дүүргэнхэй. Гүрэнэй тушаан абалтын пунктнуудта 3 мянган центнер шэниисэ абаашагдаа. Үшөө 500 гаран центнер орооһон түсэбөө гадуур тушаагдаха байна. Комбайнернууд И. Я. Петров, К. Мокров, Е. Ф. Покацкий, П. Емаляков гэгшэд шалгарна. Шофернууд Ф. Думнов, Г. Русин, мүн хоёрдохи АТК-гай шофер Розенкинд гэгшэд орооһо һайнаар зөөнэ.

ХАРТААБХА МАЛТАЛГА ЭХИЛЭЭ

Колхоздо хартаабха малталга эхилэнхэй. Мүнөө 1000 центнер хартаабха хуряагдаад байна.

Хоёр комбайн хартаабха малтана. Комбайнернууд Ф. М. Русин, К. Ф. Калашников гэгшэд үдэр бүри нормоёо үлүүлнэ.

Н. ХАЗУЕВ.

Шота Руставелиин түрэһөөр 800 жэлэй ойдо

ГРУЗИИН АГУУЕХЭ ХУБУУН

Бүхы дэлхэй дээрэ алдар суута гараһан гайхамшаг уран хурса, мүнхэ зохёол болохо «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ поэмэ бэшэһэн агууехэ поэт, түрүү үзэл бодол нэбтэрүүлэгшэ Шота Руставелиин түрэһөөр 800 жэлэй алдарта ойе грузин арад баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Шота Руставелиин гүн гүнзэгы удхата зохёол Советскэ Союзай бүхы шахуу арадуудай дунда, хилын саанахи олохон үндэһэ яһатанай хэлэн дээрэ ханхинана.

«Барасай арһа хэдэрһэн баатарые» ород хэлэн дээрэ анха түрүүн оршуулһан Константин Бальмонт Шота Руставелиие Грузиин агууехэ хүбүүн гэжэ нэрлээ һэн.

Баруунай хүгжэлтэтэ үеые 150—200 жэлээр уридлан, Руставели дунда зуунай үеын поэдүүдһээ эгээл түрүүлэн өөрынгөө зохёол соо хүн зоной эрхэ сүлөө тээшэ эрмэлзэлые, сэдьхэл бодолой һаруул һайхан дэлисые магтан дуулаһан байна. Руставелиин һайн һайхан ёһо заншалые хүндэлхэ, Эхэ орондоо дурлаха, арадуудай хани нүхэсэлые, эхэнэр, эрэ хүнүүдэй тэгшэ эрхые магтан дуулаха, һаруул һайхан ажабайдал баталха, хүнэй арюун сэдьхэл мэдэрэлые үргэхэ тунгалаг үзэл бодол «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» поэмэ доторнь айхабтар уран гүнзэгыгөөр харуулагданхай.

Шота Руставели XII—XIII зуун жэлнүүдэй уулзуур бэлшэр дээрэ ажаһууһан, уран бэлигээ һалбаруулһан түүхэтэй. Тэрэ Грузиин олон зуун жэлэй түүхэдэхи эгээн элитэ ехэ ажал ябуулагшадай нэгэн Тамар хатантай нэгэ үеын хүн болоно. Тамар хатанда энэ гайхамшаг поэмээ Шота Руставели зорюулһан байна.

Тамар хатанай, Шота Руставелиин үе эртэ урдын Грузида «Алтан үе» гэжэ нэрлэгдэдэг. Нээрээшье тиихэдэ Грузи гүрэнэй, экономическа болон соёлойнгоо бүхы һалбаряар үлэмжэ уридлан хүгжэһэн байгаа.

«Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ поэмэтэйнь танилсаад байхадаа, тэрэниие бэшэһэн хүнэй айхабтар гүнзэгы хурса бодолтой, туйлай ехэ эрдэмтэй байһыень мэдэжэ абахаар. Шота Руставели грек, араб, перси хэлэнүүдые мэдэдэг. Гомерэй зохёол болон античной философи шудалһан хүн. Руставелиин поэмэ дотор «Илиада», «Одиссея» гэһэн зохёолнуудай холын суурян соностоно, Платоной, Аристотелиин, Проклой, Эмпедоклой, Диониснин, Ареопагидай философиин үзэл бодолой нүлөөн мэдэрэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта Руставели зүүн зүгэй соёл болбосоролтой, илангаяа Арави болон Персиин уран зохёолтой нягта холбоотой байгаа. «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» доторнь Фирдоусиин, Низамигай, Гурганиин поэмэнүүдэй гол нюурнууд дурдагдадаг. Юуб гэхэдэ, Грузиин агууехэ поэт тэдэнэй уран зохёолые һайн мэдэдэг, үндэрөөр сэгнэдэг байһан.

Руставели Орос оронииешье һайн мэдэдэг байһан гэдэг. Хойто зүгтэ оршодог хонгор һайхан хүршэ гэжэ Шота Руставелиин поэмэ дотор Орос гүрэн дурдагдадаг.

Тиимэ болохолоороо. Шота Руставели урда үеынгөөшье, мүн өөрынгөөшье үеын үндэһэн, дэлхэйн соёл болбосоролой туйлалтые бэедээ шэнгээһэн хүн байгаа. Имэ ехэ эрдэмтэй, болбосорол түгэс байһан хадаал дунда зуунай үеынгөө хүгжэлтын ахир дорой үеын, шажан шүтэлгын, үндэһэ яһанай хизаарлагданги байдалай дээдэ тээ гаража шадаһан байна.

«Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ поэмэ дотор эрхэ сүлөөгэй үзэл бодол, хүнэй сэдьхэл зүрхэнэй гайхамшагта һайхан эрмэлзэл зураглагдана. Энэ зохёол соо арюун хонгор абари зан, үнэн сэдьхэл бодол ажабайдалай харанхы муу талатай үхэлэй тэмсэл ябуулна. Эгээл имэ зурилдөөгөөр тус поэмын хүсэтэ удха, тэрэнэй түгэлдэр үзэл бодол харуулагдана. Инаг дуранай, хани нүхэсэлэй тунгалаг сэдьхэлээр зоригжоһон Тариэл, Автандил, Придон гэдэг гурбан омог баатарнуудай һүрөөтэ эрэлхэг зориг, баатар габьяа гарган, ойроо хүртэшэгүй Каджет хэрэмдэ добтолжо, харатан муухай кадж этэгээдүүдые бута сохижо, хёморгоондо зобожо байһан арюун гоохон Нестан-Дареджаниие сүлөөлһэн тухай хөөрөөн айхабтар гүнзэгы философско удхатай. Шэрүүн муухай, уйтай харанхы хара Каджет хэрэм поэмэ соонь хүниие тамалан зобоохо, хабшан дараха орон шэнгеэр харуулагдана.

Харин Нестан-Дареджан хадаа арюун һайханай, сагаан сэдьхэлэй, инаг дуранай, залан һайхан зангай, үнэн сэхэ ябадалай, эрхэ сүлөөгэй һүлдэ тэмдэг боложо шэмэглэгдэнэ. Золоороо золголдожо, аха дүү болоһон Тариэл, Автандил, Придон гэдэг гурбан адар баатарнууд хүн зоной сэхэ сэбэр хүсэл эрмэлзэлые, һанал бодолые хамгаалагшад мүн. Тэдэнэй илалтань хүгжэлтэ дэбжэлтын, урин сагаан сэдьхэлэй илалта болон мүнхэрнэ.

Нестан-Дареджан Тариэл хоёр. Тинатин Автандил хоёр бэе бэедээ тон үнэн сэхээр, арюун һайханаар дурлана. Тэдэ сэдьхэлдээ бэеэ үгэнги, үнэн сэхэ зан абари гаргана. Тэдэнэй бэе бэедээ дурлаһан инаг сэдьхэл мэдэрэлынь хүниие габьяата баатаршалгада зоригжуулна.

Үхэлгүй, мүнхэ зохёол соогоо Шота Руставели бэе махабадаараашье, ухаан бодолоороошье арюун, баатарлиг габьяагаараашье түгэлдэр, газар дээрэ ажа амидардаг хүн зоной зол жаргалай түлөө, ажабайдалдахи муу муухай ёһо гуримые, харша һанаата харатан дайсадые усадхахын тулада эрэлхэг зоригтой, илалта түгэс тэмсэл ябуулдаг олон баатарнуудые, арюун гоохон дангинануудые тоб гэсэ тобойлгон харуулна.

Руставелиин поэмэ соогоо зураглаһан баатар мэргэшүүл—ондо ондоо үндэһэ яһанай, ондо ондоо шажан мүргэлтэй хүнүүд. Тариэл Нестан-Дареджан хоёр—энэдхэгүүд, Тинатин Автандил хоёр—арабууд, Нурадин-Придон — Мульгазанзар ороной баатар мэргэн. Хэды тиимэшье һаа, тэдэнэр бэе бэеынгээ түлөө ами бэеэ гамнангүй зорюулха үнэн сэхэ хани нүхэд юм. Дунда зуунай үеын үндэһэ яһанай, шажан мүргэлэй хизаарлагданги оршон байдалда агууехэ поэт арадуудай хоорондохи хани нүхэсэлэй, аха дүүгэй нангин сэдьхэлые, олон ондоо яһатанай үнэн хани холбооe магтан дуулаһан һайтай. Гэхэтэй хамта «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ поэмын мэргэн баатарнууд Эхэ һайхан орондоо хизааргүй дуратай, өөрынгөө газар дайдые үмөөрхэ сэдьхэлээр дүүрэн хүнүүд юм.

Ажабайдалай алибаа талые һайн мэдэдэг, хүн зоной хоорондохи харилсаае тодо һонороор ойлгодог, өөрынгөө үе сагай байдалаар хүн зоной байдалдахи зүрилдөөнүүдые харадаг хадаа Шота Руставели тодорхой хурса тобшолол хэжэ шадаһан байна. Тиихэ үедэ баяшуул, үгытэйшүүлэй хоорондо илгаагай бии байһые агууехэ поэт харадаг, тэрээн тухай сэхэ хэлэхээ айдаггүй байһаниинь һайшаалтай.

Орон доторхи социальна тэгшэ бэшэ байдалай бии байһан тухай һанал бодолоо Ростеван хаанай нэрээр хэлүүлхэдээ, Руставели гүрэнэйнгөө байгуулалтада тааруу зохид гурим зохёохые, арад зоной дунда амгалан байдал, хүнүүдэй хоорондохи адли тэгшэ эрхэ дэлгэрүүлхые уряаланхай.

Эхэнэр, эрэ хүнүүдэй адли тэгшэ эрхэ тухай тэрэ үедөө тон түрүү үзэл бодолые «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ поэмэ соогоо Шота Руставели шуналтайгаар баримтална.

Шота Руставели урин һайхан зантай, ухаан бодолоор түгэлдэр, урагшаа эрмэлзэһэн уг зорилготой, дээдэ зэргын мэдэрэлтэй, сэхэ сэбэр сэдьхэлтэй, сэмсэгэр гоё эхэнэрнүүдэй толотомо образуудые гаргаа. Нестан- Дареджан, Тинатин, Асмат дүүхэйнэр эрэлхэг зоригоороо, гайхамшаг баатарлиг ябадалаараа Тариэл, Автандил, Придон гэһэн мэргэн баатарнуудһаа заахашье дутанагүй.

Тамар хатанай Грузиин хаан шэрээ эзэлхэдэ, этэгээд ёһоной феодал угсаатан эрид шангаар буруушааһан юм. Хаан шэрээгэй түлөө хатуу шанга тэмсэлэй үедэ Шота Руставели эхэнэр хүнэй сэбэр һайхан шэг шарайе, сэдьхэл бодолойнь арюуниие зоригжолтойгоор магтаһан, эдир залуухан хатан хаанай алдар солые өөдэнь үргэн домоглоһон юм. Энэ ушар агууехэ поэдэй тэрэ үеынгөө байдалда эдэбхитэйгээр оролсодогые, Эхэ оронойнгоо ажабайдалай шухала асуудалнуудые шуналтайгаар шиидхэлсэдэгыень гэршэлэн харуулна.

Шота Руставели—гайхамшаг бэлигтэй, арад зоной сэсэн ухаан бодолһоо һабагша татаһан үндэр дээдэ мэдэрэлтэй поэт. Тэрэ зохёол доторoo гайхалтай тодо, хурса сасуулбаринуудые хэдэг, уян нугархай уянгата шүлэглэлөөр баатарлиг үйлэ хэрэгүүдые маша тодо һонороор зурагладаг байна.

Руставелиин мүхэшэгүй хурса уран бэлигээрээ арад зоноо онсо баатарлиг габьяатайгаар хүмүүжүүлһэнэйнь түлөө, тиигэһэнэй ашаар Эхэ оронтойнь ушарһан хамаг бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, баян соёл болбосоролоо, хэлэ бэшэгээ хямгадажа шадаһан грузин арад алдар суута, уран үгэтэ Руставелеэ хододоо хүндэлжэ, һайн һайхан үгөөр хододоо дурдан һанажа байхал.

Грузин арад Шота Руставелиие мүнөө үеын хүн мэтээр бодожо байдаг. Манай уран зохёолшод уран шүлэглэлэй үндэр удха баримталха талаар, уран бүтээлые арад зонойнгоо ажабайдалтай, саг үеынгөө түрүү үзэл бодолтой холбохо, уран бэлигтэ мэргэжэл шадабариие хурсадхаха талаар агууехэ поэдһээ һуража байдаг, саашадаашье саг үргэлжэ һуража байхань лабтай.

(АПН).

МОСКВА. Сокольникидохи «Интероргтехника-66» гэжэ уласхоорондын выставка.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ павильон. Үйлэдбэриие автомат аргаар буридхэдэг «АРП» гэжэ регистраторай участогуудай нэгэндэ инженер В. Н. Борисов ажаллажа һууна.

ТАСС-ай фотохроника.

ХОЙРОГООР ХАНДАҺАНАЙ ХОЙШОЛОНГУУД

Манда ерэһэн бэшэгүүдэй мүрөөр

Романовка тосхоной зүүн урда захада хуушан аэропортынхид гэжэ нэрэтэй бүлэг айлнууд бии юм. Мүнөө эндэ 7 айл ажаһуунабди.

Урзанда, нёдондонһоо хойшо манай иишэ электрын лини станциһаа (оройдоол 800 метр зайтай юм) татажа, гэрэл оруулыт гэжэ нютагайнгаа Советтэ, бэшэ тушаалтадта, аймаг зургаан хүрэтэр гомдожо, гуйжа ядаабди. Керосинайнгаа дэн бариад, хэзээ манай иишэ электрын гал ерэхэ юм ааб гэжэ хүлеэһээр сүхэршөөбди. Редакциин зүгһөө туһа хүргыт.

Ю. ТАТАРНИКОВ,
бүлэг айлнуудай зүгһөө.
1966 оной мартын 15.

Романовка тосхоной айлнуудай тэн хахадынь Витимэй зүүн бэедэ ажаһуудагбди. Үдэшын бүрэнхы бололгоноор зосоомнай уйтардаг, һүниин харанхыда гэр соогуураа тэмтэрдэг болонхойбди. Энээнһээ урда тээ долоон жэл таһалгаряагүй маниие хангажа байһан электростанциие харгын 634-дэхи управлениин начальник Е. Г. Павлов ласадажархиба. Энэ яаба гээшэбта гэхэдэ, станциин эзэнби, тэрэниие хаахаяа, нээхэеэ би мэдэхэб гэжэ шангардаг. Зохихо газарһаа, хүндэтэ редакци, хэмжээ абхуулыт. Мүнөө үе сагта харанхыгаар һууха гээшэмнай эшхэбтэр лэ!

И. ТЫНТУЕВ,
Иисэнгын совхозой III фермын худэлмэришэн.
1966 оной июлиин 19.

Имэнүүд дохёо тэмдэглэлнүүдые абаад, манай нэгэдэмэл редакци зохихо эмхи зургаануудта хандажа, тодорхой хэмжээ абахыень саг соонь дурадхаһан юм.

Дээрэ дурдагдаһан бүлэг айлнуудта электролини татуулха хэрэгтэ Романовка тосхоной организацинуудта туһалхыень Яруунын аймагай гүйсэдхэхэ комитедтэ бэшэгээр хандаһан байнабди. Тэрэ гэһэнһээ хойшо зургаадахи һарын үнгэржэ байбашье, нэгэшье үгэ харюу абаагүйбди. Али ажалшадай эрилтэ үни хада хангагдаад, тэрээн тухай дуулгагдаха аад, мүнөө болотор мэдээсэгдэжэ ёһологдоогүй байгаа гү? Үнэндөө тиимэ бэшэ.

— Аэропорт шадарай долоон айлһаа гадна үшөө хорёод гаран урхэтэ электрын галгүй. Поселково Советэмнай үдэр бүри шахуу хүнүүд ерэжэ, гомдол барина, — гээд гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ М. К. Пузиков манда мэдээсэнэ. — Шэнэ лини татаха утаһан болоод бусад материалай байдаг һаа, бидэнэр, тосхонойнгоо организацинуудай, зоной өөһэдынь хүсөөр гушаад айлда электрын гал яларуулжархиха шадалтайбди. Теэд манда нэгэшье метр үлүү провода, монсогоршье изолятор гэхэ мэтэ шухаг зүйл хаанаһаашье олдоногүй. Хэрэгтэй материалдамнай тусхай фондһоо саарһа зүбшэл абажа, мүнгэ зөөрэөр туһалжа хамһалсыт гэжэ нэгэнтэ аймагай Советэй гүйсэдкомдо хандааб. Үрэ гаража үгэнэгүй,—гэжэ нүхэр Пузиков гомдолтойгоор хэлэнэ.

Аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд Романовка тосхоной ажалшадай эрилтэ, хэрэглэмжыень хангаха талаар анхаралаа һулаар хандуулна гэжэ эдэ бэшэгүүд гэршэлнэ.

Харгымнай худэлмэриин гол түлэбынь Баунт шадар болонхой. Үйлэдбэридөө электрын хүсэ тон багаар хэрэглэнэбди. Тиимэһээ электростанцимнай манда ехэ туһатай бэшэ, харин гарзатай болоо. Энэ ушарһаа тэрэнээ хаагаабди гэжэ харгын эндэхи управлениин начальник нүхэр Павлов бэеэ сагааруулхые һэдээ һэн. Тиибэ яабашье ажалшадай эрилтын хүсөөр нүхэр Павлов электростанцияа дахин худэлгэхэ баатай болоһон.

Үдэшын 9 часһаа һүниин 12 час болотор худэлхэ гуримтай аад, тэрэ электростанцинь үнэн дээрээ тогтоогдомол хэмдээ худэлнэгүй. Станциин унтарһан ушарынь нэгэл байдаг — түлишэ дууһаба гэһэн шалтаг. Мүнөө бии байгаа дизельнэ түлишын нөөсөөр бодоходо үшөө хоёр гурбан үдэшэ тэрэмнай худэлөөд лэ, дахин замхахаяа байна гэһэн дохёо эндэ һая Романовкаһаа редакцидамнай мэдээсэгдэбэ.

Электростанциин эзэн — 634-дэхи управлени хайшан гээл һаа гарзатай энэ станциһаа һалахамняаб гэжэ бодоод, түлишэ, запчасть гаргашалхаа болинхой. Түгэд һайн худэлжэ байһан энэ электростанциие Романовкын ондоо предприятида дамжуулан үгэхэ гэһэн асуудалые Буряадай республикын харгы барилгын болон заһабарилгын управлени Яруунын аймагай Советэй гүйсэдком хоёр удаан саг соо шиидхэнэгүй. Аймагай фондын хубиһаа дизельнэ түлишэ үгтэдэг байха болоһон аад, тэрэшье хүсэндөө хүргэгдөөдүй байһаар.

Эндэ Романовкаһаа нэгэшье хамтын банигүй тухай үшөө нэгэ гомдол һая оробо. Авторынь жолоошон Петров.

Романовка айл үрхэтэнэйнгөө, эмхи зургаануудайнгаа олоор Яруунын аймагай томохон тосхонуудай нэгэн болодог юм. Хойто районуудта эд бараа зөөдэг харгын болоод уһан замай транспортна ажахынууд, томо томо оптово баазанууд, Иисэнгын совхозой отделени, дунда һургуули, больница болон бусад эмхи зургаанууд худэлнэ. 720 үрхэтэ айл тоологдоно. Имэ олон хүн зонтой тосхондо ажалшадай гэр һуудалай хэрэглэмжын асуудал анхаралтайгаар хангагдаха зэргэтэй байгаа.

Зохихо эмхи зургаануудай зүгһөө Романовка тосхоной ажалшадай гомдолдо бодотоор харюусажа, үзэгдэһэн дутагдалнуудые түргэн усадхаха саг тулаа гэжэ һаналтай.

Ц. ДУГАРОВ.

АРХИНША ААД ЛЭ, НАЙМААЛАГША

Хэжэнгын совхозрабкоопой хоёрдохи магазинда наймаалагшаар Д. Цыванова худэлдэг. Ринчин нүхэрөө туһалагша болгонхой. Хэдэн үйлсэ, тоһоной завод гэхэ мэтые хангадаг.

Гэбэшье энэ магазинай худэлмэрилэгшэд уялгаяа тон муугаар дүүргэнэ. Эндэ наймаалагшын нүхэр — тэрэ Ринчин гэдэг ехэ зэмэтэй. Архи уудаг. Юумэ худалдан абахаяа ороходошни, ходол ама халамгай байха. Нэгэтэ бүришье хэтэрмэ ушар тохёолдобо...

Магазинай газаа зон олон харагдана. Хоорондоо хөөрэлдэнэд. Үүдэн шэбхэтэй. Ямар, юун болооб гэхэдэ, үнөөхи Ринчин хүйхэр һамгаяа магазин соохоо үлдэжэ гарганхай, досоонь гансаараа һууба, Хүнииешье оруулнагүй. Хэтэрһэн ябадал!

Үшөө энэ оромоо табиһан Ринчин гэртээ ошожо, хэрүүл шууяа татадаг, хоёр үхибүүдээ һүрдөөн айлгадаг.

Имэ хүндэ худалдаа наймаа яажа хэдэгэ юм. Үнгэршөөгүйдэнь, гарза дуталга гаргаха, ниитын зөөриие хорлоохоймнь тэрэниие магазинһаа холдохоо һаа дээрэ.

Б. СОДНОМОИ.

Георгий ДАШАБЫЛОВ.

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

I. СЭСЭГҮҮД

Саяан уулаһаа
Сагаан далиие асаржа,
Сахилзын һалбардаг
Хэжэнгын талада һуулгаа һаа,
Хэзээ нэгэтэ бадархал ёһотой.
Сарьдаг мундаргануудай
Самхаг шулуун үбсүүн дээр
Сахилзын гэнтэ
Сахилан хүхэршеөл һаа,
Сагай һалхин хубилхал ёһотой.
Үүлэнһээ дээгүүр далладаг
Үнгын баглаа сэсэгүүд
Үргэн талын шэмэгүүдһээ
Үндэртэ һууһандаа үлүү бэшэ.
Шэнхинээ түргэн булагуудай
Шэмэ һорон һууһандаа
Уужам губиин сэсэгүүд
Уулынхидһаа үлүү бэшэ.
Саяан хангил ууламнай
Даяан тала хормойтой.
Баглаа алиш сэсэгүүдынь
Буряад дайдын шэмэгүүд лэ!

2. ТУРААСГАЙДА

(Дуун)

Тураасгайн голоор анхилһан
Тунга зунай саг ерээ.
Хабсагайн дундуур мушхарһан
Худан голнай үерлөө.
Залгаа дайдам дуур гэхэжэ,
Зүлгэнь мүнөө сэсэглээ.
Зулгы хүүхэн дуу татажа,
Зүрхэм угаа шэмшэд гээ.
Улаалзайн үнгөөр бадарһан
Урал хасарынь зохид лэ.
Хараасгайн даляар дэлиһэн
Хоёр нидхэнь уран лэ.
Үглөөгүүр, үдэшэш золгожо,
Үелхэ дурам хүрэнэл даа.
Булжуухайн аялгаар һогтожо,
Басаган, шамай һананам даа.
Тураасгайн голоор анхилһан
Тунга зунай саг ерээ.
Арюухан дураар билтарһан
Алаг зүрхэмни үерлөө.

3. ГОЁЛ ДАА

Дуулим талын сэсэгүүд
Дуулан найгаад гоёл даа.
Уужам сээжын шүлэгүүд
Ниидэн ерээд гоёл даа.
Аажам гүндүүн мүрэнүүд
Шааян урдаад гоёл даа.
Байгал далайн омолинууд
Сайбас гэлдээд гоёл даа.
Шуудам дары бүргэдүүд
Шуумар дэгдээд гоёл даа.
Уудам дайдын харгынууд
Дуудан байгаад гоёл даа.
Уутан хушуу һүрэгүүд
Таран бэлшээд гоёл даа.
Һуурин олон хотонууд
Шууян бодоод гоёл даа.
Ураг тарян хэцэгүүд
Уурал баяан гоёл даа.
Буурал буряад таланууд
Суурхан байна гоёл даа.

4. ДУҺАЛНА БОРОО ГАЗААМНИ...

(Дуун)

Харалган үдэшэ болобо гү?
Хагсуухан байна тэнгэри.
Ханилһан гансам мартаба гү?
Харюуень хүлеэнэб үдэр бүри.
Дуһална бороо газаамни.
Дуһална зосоо атаамни.
Хахасаһан саг холодобо гү?
Хадуудан байна зүрхэмни.
Харалсахал үдэр дүтэлбэ гү?
Халуухан байна сэдьхэлни.
Дуһална бороо газаамни.
Дуһална зосоо атаамни.
Борохон үдэшэ ерэбэ гү?
Буруулган байна тэнгэри.
Баталһан гансам мартаба гү?
Бэшэгынь хүлеэнэб үдэр бүри.
Дуһална бороо газаамни.
Дуһална зосоо атаамни.

ШЭНЭ ХҮСӨӨР

Могсохондо (Хори) һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл эндэхи коллективэй ехэхэн оролдолгын хүсөөр тон багахан—арбаад хоногой турша соо һайнаар үнгэрөө. Директор нүхэр Гомбоев Юрий Жамбаловичай дотоодынгоо арга боломжонуудые зүбөөр ашаглаһанай, коллективээ һайнаар эмхидхэһэнэй аша үрэнь энэ мүн. Коллективынь харанхыһаа харанхы болотор ажаллаа. Эндэ сагаалагдаагүй, угаагдаагүй, шэрдэгдээгүй нэгэшье гэр байхагүй. Мүнөө сонхонууд шэнэлэгдээ, шэрдэгдээ, байранууд дулаалагдаа, шэнэ классууд нэмээгдээ, нэгэ халаанда һуралсал ябуулагдахань. Һуралсалай ном һудар, саарһан гэхэ мэтээр классууд хангагданхай, иимэ жэшээтэ һайн бэлэдхэл урдань иимэ богони болзор соо хэгдээгүй һэн.

Ажалай үешье һаань, түрэлхид шэнэ һуралсалай жэлэй үглөөгүүр олон байба. Эндэхи 240 һурагшад суглarбад, эхин класста аяар 25 шэнэ һурагшад ерэв. Эндэмнай ахалагша классуудай олон һурагшад—ударнигууд совхозой отделениин ажалда олоороо дурдагдаа, магтагдаа, бүхы классуудһаамнай аяар 38 (хүн) һурагшад номуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Ш. ЦЫВАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: радио болон газетэнүүдэй «Хоолос» гэжэ нүүдэл редакциин материалнууд Хяагтын аймагһаа; «Хүндэлэлэй самбар».

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ажахын шэнэ гурим хүсэндөө ороо» гэһэн рубрика доро Л. Назаренкын корреспонденци; редакциин почтоһоо.

Гурбадахи хуудаһанда: «Совет засагай 50 жэлэй ойе угтуулан» гэһэн рубрика доро М. Спектерэй материал; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спортын һонин, соносхолнууд, тобшо мэдээсэлнүүд.

АГНУУРИ ЭХИЛЭНХЭЙ

ЗУНАЙ ҺҮҮЛШЫН һара барагдажа, намарай эхин үзэгдэбэ. Үдэшэ үглөөнь сэлгеэхэншье һаа, наранай дээрэхэнэ гарахада үдэртөө дулаарна. Уһа голнуудта һүниндөө манан унана. Хуһа, уляаһанай набшаһад шарлажа эхилбэ.

Хэрмэн, булган, үнэгэн, һолонгонууд зунайнгаа хөөбэр унагаажа, үбэлэйнгөө нэмэргэ хэдэрхэнь. Жэрхэнүүд эшээндэ орохынгоо урда хушын һамар нөөсэлэн бэлдэнэ. Хэрмэн һархяагуудые модоной гэшүүһэндэ үлгэжэ хатаана. Гүрөөһэнэй барисаан эхилэнхэй.

Ойдо амидардаг, уһанда тамардаг жэгүүртэн: нугаһан, галуун, торхируу, хүдүү болон һойрнууд дальбараануудаа дэгжээгээд, һүрэглэн ниидэнэ.

Ангуушад агнуурида бэлдэнэ. Доргоной, тарбаганай агнуури августын 15-һаа, баабгайнхи—сентябриин 1-һээ эхилэнхэй. Буряадай агнууриин ажахын управлениин соносхоһоор нугаһанай агнуури августын 27-һоо эхилээ.

Ангуушад болон загаһа баригшадай бүлгэмдэ 8000 ангуушад хабаадана. Тиигэжэ республикымнай ажалшад намартаа нугаһа, галуу агнажа, амаралтынгаа үдэрые сэнгэлигээр үнгэргэдэг. Агнууриин эхилһэн үдэр хэдэн мянгаад Улаан-Үдын хүдэлмэришэд, алба хаагшад Сэлэнгын адаг, Байгал ошожо нугаһа агнаа.

Эндэхи нуурнуудые егерь И. Логвиненко харууһалдаг. Агнууриин үедэ тэрэ хадаа шэнэ ерэгшэдые газаршалдаг, ангуушадай билет шалгадаг. Зундаа браконьернүүдтэй тэмсэл хэдэг, нугаһад, ондатрын дайсан болохо хулдануудые, ойн томо харсага, шаазгай, турлаагуудые болон зольбо нохойнуудые хюдадаг юм.

Нугаһад эдеэлсынгээ газар бэдэржэ, наранай орохоһоо эхилээд үглөөгүүр болотор ниидэдэг. Тиихэдэнь үдэшын агнуури наранай оромсоор харанхы болотор, үглөөнэйхи—үүр сайхаһаа наранай гаратар үргэлжэлдэг. Энэ үе эгээл олзотой агнуури гэжэ тоологдодог. Ангуушан үдэшэндөө наранай ороһон тээшэ, үглөөгүүр тэрэнэй мандаха зүг руу буугаа тодхожо, нугаһадай ниидэлгые хүлеэдэг. Юуб гэхэдэ, үдэшэ, үглөөнэй толондо ниидэһэн шубууд һайнаар обёорогдодог ха юм.

Сентябриин эхеэр ехэнхидээ байрын нугаһад дайралдана гээшэ. Һарын 20-доор хойто зүгһөө халуун орон тээшэ шэглэһэн галуу, нугаһад манай нютагуудта зүг татан амаржа, холын аянда бэеэ бэлдэдэг. Энэ үедэ тэдэнэр туламай амһар онгойлгоһон шэнгеэр олошоржо, эндэ эгээл һонин агнуури болодог.

Намарай агнуурида эрхим ангуушад 1000 һомо дууһажа, 300—500 нугаһа олзолдог гээшэ.

Нугаһанай агнууриин түрүүшын хаһа имэрхүүл даа.

М. ГЫЛЫКОВ,
биолог-охотовед.

Хойто-Байгалай аймагай «Дружба» колхозой залуу ангуушан Константин Саватеев геологуудтай ябалсажа байдаг. Тэрэ ой тайгын харгы замаар геологуудые дахуулжа, танилсуулжа ябадаг. Зураг дээрэ: «Дружба» колхозой ангуушан Константин Саватеев.
О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

ХИЛЫН САДАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Хоёр ороной эб найрамдалай тала баригшадай мэдүүлгэ

ПРАГА. (ТАСС). Америкын Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй политика Европын арадуудай амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулна. Зүүн-Урда Азида ябуулһан энэ политикань вьетнам арадта эсэргүү США-гай зэрлиг муухай дай үүдхэһэн байна. Братислав хотодо зарлагдаһан СССР-эй, ЧССР-эй эб найрамдалай тала баригшадай уулзалгада хабаадагшадай хамтын мэдүүлгэ дотор тиигэжэ хэлэгдэнэ. Европо тушаа американска империализмын баримталдаг эзэрхэг түримхэй хараа бодол энэ түбиин хүн зондо юун дээрэһээ ехэ аюултай болоноб гэхэдэ, энэ политикаяа Баруун Германиин милитарис ба реваншис этэгээдүүдтэй үгэсэн ябуулна гэжэ тус мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Совет, чехословак ба Европын социалис гүрэнүүдэй бусад арадууд мүнөөнэй хилэнүүдые, тэрэ тоодо Одер-Нейсе мүрэнүүдээр дамжан гарадаг хилые, Чехословакиин Социалис Республикын, Польшын Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын хилэнүүдые хэндэшье эбдүүлхэгүй гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Үгээ ойлголсохын, эб эетэй байхын түлөө

БЕРЛИН. (ТАСС). Бүхы Германиин хүдэлмэришэдэй 24-дэхи конференци Лейпцигтэ боложо дүүрэбэ. Энээндэ Германиин хоёр гүрэнһөө, Баруун Берлинһээ ерэһэн мянга гаран делегадууд хабаадаа. Бүхы Германиин хүдэлмэришэдэй хуралдаанда хабаадагшад Германидахи хүгжэлтын оно мүр тухай, немец нациин ерээдүйн байдал тухай асуудалнуудаар ехэ хөөрэлдөө хэбэ.

Эдэнэр тусхай хандалга гаргажа, вьетнам арадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа дары болюулха эрилтэ США-гай правительствын урда табиба.

Лейпцигэй яармаг тараба

ЛЕЙПЦИГ, сентябриин 12. (ТАСС). Дэлхэйн 60 оронһоо 6500 экспонентнүүдэй хабаадаһан уласхоорондын намарай яармаг үсэгэлдэр эндэ тараба.

Энэ яармагта дэлхэйн 87 ороной 240 мянган хүн, тэрэ тоодо 50 мянга гаран гадаадын айлшад, ерэжэ хараһан байна.

Эквадорой таряашадай съезд

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Эквадорой эрье шадархи хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй федерациин III съезд Гуаякилиин оршондохи Миларго гэжэ таряашадай тосхондо нээгдээ. Орон доторoo бодото аграрна реформо бэелүүлхын түлөө, Эквадорой хүдөө ажахыда гадаадын монополинуудай шурган орологдо эсэргүү таряашадай тэмсэл гэһэн асуудал съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ гол асуудалнуудай нэгэн болоно.

Съездын делегадууд Эквадорой коммунис партиһаа амаршалгын бэшэг абаба. Тэрээн доторнь хүдөө тосхондохи байдал ба ороной оршон байдал тухай шэнжэлэл хэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ хабар унагаагдаһан сэрэгэй хунтын засаглажа байха жэлнүүдтэ Эквадорой эрье шадарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй федераци нюуса байдалда байһан юм. Тэрэнэй олохон хүтэлбэрилэгшэд түрмэ шоронуудта хаагдаһан, зобоогдоһон байгаа.

Камбоджодо һунгалта болобо

ПНОМ-ПЕНЬ. (ТАСС). Национальна суглаанай депутадуудые һунгаха һунгалта сентябриин 11-дэ бүхы Камбоджо дотор үнгэргэдөө. 82 һуурида 400 гаран кандидадууд табигдаһан. Һунгалтын дүн ерэхэ неделидэ мэдээжэ болохо.

Атлантда буһалгаан болоно

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 12. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ Атлантда (Джорджия штат) негрнүүдэй ехэ буһалгаан болоо. Негр хүбүүе сагаан шарайта хархисуудай алаһанһаа уламжалан, эндэхи негритян районой улад зон сагаан шарайтанай һуужа ябаһан машинануудые тэһэрэн шатадаг бутылкануудаар шэдэбэ. Буһалгаанай болоһон газарта түймэр сараха машинануудай ерэхэдэнь, тэдээн худар буудажа ороо. Буһалгаалһан зониие номгодхохо гэжэ һэдэһэн Атлантын мэр Айвен Аллен гэгшые шулуугаар, бутылкануудаар шэдэбэ. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, буһалгаанай болоһон район худар полициин олон сагдаанар асарагдаа. 58 хүн баригдажа хаагдаһан байна.

ГВИНЕИ. Совет хүдөө ажахын техникэ хэрэглэхэ станци. Энэ станцида хүдэлмэрилдэг совет мэргэжэлтэд өөһэдынгөө дүй дуршалые ханинартаа дамжуулан үгэжэ байна.
АПН-эй фото.

Дайсад ехэ гэмтэлдэ ороно

ХАНОЙ, сентябриин 12. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин частьнууд ба партизанууд Ратьзиа, Митхо провинцинуудта байһан хархис сэрэгүүдые сентябриин 4-дэ һамна сохёо. Дайсанай 300 гаран солдадууд алуулһан ба шархатаһан, 4 ашаанай машина бута һүрэһэн, 1 вертолёт унагаагдаһан байна гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ.

ХАНОЙ, сентябриин 12. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд Виньдинь провинцида хархис сэрэгүүдтэй дайлалдахадаа, дайсанай 600 гаран солдат ба офицернүүдые хүлһөөнь буулгаа. Энээн тухай ВИА агентство мэдээсэбэ.

ДРВ дээрэ унагаагдаа

ХАНОЙ, сентябриин 12. (ТАСС). Американска самолёдууд Вьетнамай Демократическа Республикын агаарай дайдые сентябриин 10-най һүни Хабак, Хайзыонг провинцинууд дээрэ, мүн Ханойһоо хойгуур ба зүүгээр хэдэ дахин добтолон ороһон байна. Тиихэдэ дайсанай 4 самолёт унагаагдаа.

ХАНОЙ, сентябриин 12. (ТАСС). Тододхогдоһон мэдээнэй ёһоор, сентябриин 2 ба 4-дэ Нгеан, Хатинь провинцинууд дээрэ, тэрэшэлэн Виньлиниин райондо американска 3 самолёт унагаагдаһан байгаа гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ.

Тиимэ болохолоороо, Вьетнамай Демократическа Республикын газар дээрэ дүн хамта 1410 американска самолёт унагаагдаба.

Буу жадаар һүрдүүлэн

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Вьетнамай «Конституционно ассамблей» гэдэгэй һунгалтын эхилһэн тухай сентябриин 11-нэй үглөөгүүр Сайгондохи сиренэнүүд хашхараан соносхоо. Нютагай сагаар үглөөнэй 7 часта орон доторхи һунгуулиин 5 мянган участок нээгдээд, тэдэниие 900 мянга шахуу солдадууд ба полициин сагдаанар сахин харууһалба гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ. Үшөө үүр сайгаагүй байхадань, шангаар дамжуулдаг тусхай тухеэрэлгэнүүдтэй сэрэгэй самолёдууд Сайгон дээгүүр элин ниидээ. «Ассамблейдэ» һунгагдаха кандидадуудта дуугаа үгэхые уряалһан сэрэгэй хунтын уриянууд тэдэгээр дамжуулагдаа.

Урда Вьетнамай конституци зохёохо зэргэтэй «ассамблей» гэдэгтэ 117 депутат һунгагдаха юм ха. Тэрээндэ 530 кандидат табигдаа. Эдэ кандидадуудай списогһээ харахада, Урда Вьетнамдахи политическэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд адли тэгшээр хабаадаагүй байна. Кандидадуудай олонхинь Сайгоной хунтын табималнууд болоно. Урда Вьетнамай хүн зоной хуулита түлөөлэгшэ—Национально-сүлөөрэлгын фронт энэ һунгалтада хабаадаагүй. Хархис засагаархидта эсэргүүсэн тэмсэдэг Урда Вьетнамай буддистнууд һунгалтаһаа зайсуулагдаа.

Эндэхи сэрэгэй хунт «конституционно ассамблейн» ямаршье ябуулгые хорихо эрхэ һунгалтаһаа бүри урид өөртөө хангаһан байна. Тиимэл ушарһаа, Вашингтоной зонхилолгоор Сайгоной засагаархидай эмхидхэһэн энэ хуурмаг һунгалтада Урда Вьетнамай хүн зоной олонхинь хабаадахаяа арсаба. Дуугаа үгэлгэдэ хабаадахаар 15 миллион хүнэй оройдоо 5 миллион бага үлүүтэйнь һунгуулиин участогуудай бүридхэлдэ ороо.

Урда Вьетнамдахи «һунгалта» үнгэргэгдэбэ. Урда Вьетнамай һунгагшад дуугаа үгэлгын газарта автомадуудай аман доро туулган ошоһон байна.

«Һунгалтын» ябаса тухай американска информационно агентствэнүүдэйшье мэдээсэлһээ харахада, үнгэрэгшэ воскресениин үдэр Урда Вьетнамай хото городто ямар муухай хүсэрхэлгэ хашалтын хэгдэһэниинь эли болоно. Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронтын мэдэл доро байдаг газар нютагуудта ажаһуудаг хүдөө нютагуудай хүн зоной олонхинь һунгалтын нэрэ зүүһэн энэ ябуулгада хабаадаагүй.

Энэ хархис ябуулгын үрэ дүн вашингтонойхид, сайгонойхидой тахалые ханааһан янзатай. Һунгалтын дүнгые «бүхы сүлөөтэ дэлхэйн илалта» гэжэ Америкын засагай газарай түлөөлэгшэ нэрлэбэ. Эдэ үгэнүүдые хэлэһэн американска президентын тусхай туһалагша г-н Ростоу ямар энеэдэтэй тулюур үгэ хэлэһэнээ ойлгоногүй ха.

Хитадта тайфун һалхин, үер болобо

ПЕКИН. (ТАСС). Провинцинуудтахи газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай хэдэ хэдэн провинцинуудта тайфун һалхинһаа, ехэ бороогой ороһонһоо шалтагаалан үер болобо. Юньань провинцида 10 гаран хоног соо бороо ороод, ехэ гэмтэл хохидол ушаруулаа. Чжэцзян ба Цзянсу провинцинуудай зүүн районуудта ехэ бороогой орохотой хамта 12 баал хүсэтэй һалхи шуурган болоо.

АЙЛ БУХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ

Почтальонуудай, ниитын хэблэл тараагшадай, хэлхеэ холбооной хүтэлбэрилэгшэдэй конкурс

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдые хүн зоной дунда олоор тараахын түлөө конкурс соносхогдобо.

Энэ конкурсдо хэлхеэ холбооной болон «Союзпечатиин» бүхы хүдэлмэрилэгшэд, ниитын хэблэл тараагшад хабаадаха.

Конкурсдо хэд илаһан дээрэ тоологдохоб:

а) почтальонууд, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө участогай мянган хүн бүхэндэ 100 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Правда Бурятии» газетые, 80-һаа үсөөн бэшэ «Буряад үнэниие» захил хүүлэжэ тараабал;

б) ниитын хэблэл тараагшад городуудта 220 хэһэгһээ, хүдөө нютагта 150 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Правда Бурятии» газетые, 100 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэниие» хүн зондо захил хүүлэбэл;

в) «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй захилые нёдондо жэлэйхидэ орходоо 25 процентһээ доошо бэшээр аймаг дээрээ үлүү болгожо шадаһан районно агентствэнүүдэй начальнигууд.

Конкурсдо илагшадта иимэнүүд шагнал хараалагдана:

25—25 түхэригэй нэгэдэхи табан шан,
20—20 түхэригэй хоёрдохи арбан шан,
15—15 түхэригэй гурбадахи арбан табан шан.

Газетын хэблэл.

НОРВЕГИИН ЗАГАҺАНАЙ АЖАХЫН БЭРХЭТЭЙ АСУУДАЛНУУД

Томо ехээрээ Норвеги соогоо хоёрдохи город болохо Бергендэ загаһа наймаалдаг суутай дэлгүүр бии. Түйлай ехэ талмай дээрэ далай сооһоо һаяхан бариһан, хада мэтэ обоо-хүбөө загаһан эндэ хэбтэнэ. Норвегиин эрье шадарай баялиг болохо элдэб янзын загаһа эндэ оложо болохот. Загаһанайнгаа элбэгээр, элдэб янзаарнь энэ дэлгүүрые Украинын үрэ жэмэс худалдадаг баян базаартай жэшэлтэй. Норвегидэ ерэһэн элитэ ямаршье айлшанда Бергенэй энэ дэлгүүрые харуулхаяа оролдодогынь дэмы бэшэ гээшэ ха. Бергенэй дэлгүүртэ адли загаһанай дэлгүүрнүүдые Норвегиин загаһа олзоборилгын хэдэн зуугаад тохойнуудта түхеэржэ боломоор. Гансал загаһа худалдажа абаха хүнүүд хэрэгтэйл даа.

Норвегиин загаһашад ажал хэрэгээ табан хургандаал мэтэ һайн мэдэдэг зон. Ехэнхидээ багахануд аад, мүнөө үеынхидэ үшөөл хүрэхэгүй суднанууд дээрэ агнуури хэжэ, хоёр миллион үлүүтэй тонно далайн загаһа баридаг байна. Загаһа барилгын эгээл халуун хаһын ороод байхада долоон хоногоор гү, али бүришье удаан болзороор агнуурияа зогсоохо ушар гарадаг. Яахадааб гэхэдэ, эрье шадархи загаһа тушаан абалгын пунктнууд асарһан загаһые абажа үрдихэгүй байна бшуу.

Норвегидэ 36 мянга үлүүгэй загаһа барилгын суднанууд тоологдоно. Гэхэ зуура тэдэнэй 34 мянганиинь багахан онгосонууд, 60 фут хүрэхэгүй юм. 52 мянга гаран хүнүүд загаһа барилгын суднанууд дээрэ сэхэ ажалладаг байна. Хэрбээ энэ тоо дээрэ загаһа буйлуулан болбосоруулдаг, загаһа болон загаһанай продукт наймаалдаг, судна баридаг, губшуур мэтэ хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг бүхы хүнүүдые нэмэбэл, Норвегиин 100 мянга шахуу айл бүлэнэр загаһа барижа хоолойгоо тэжээдэг. Норвегидэ загаһанай ажахын ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглэхын тула нэгэ иимэ тоо дурдая: загаһанай продуктын 85 процентые энэ орон ондоо гүрэнүүдтэ худалдахаяа ябуулжа байдаг. Харин валюта дээрэ тоолоходо, олзонь жэлдээ 1,5 миллиард шахуу кроно болодог.

Тиибэ яабашье, Норвегиин загаһанай ажахы бэеэ харюулдаггүй. Загаһашадта зорюулан, гүрэн өөрынгөө бюджедһээ жэлдээ, тухайлхада, 100 миллион кроно мүнгэ таһалжа үгэхэ баатай болодог. Ушарынь гэхэдэ, загаһашадай олзо промышленна хүдэлмэришэдэй олзоһоо һураггүй бага байха юм. Жэлдээ загаһашан дунда зэргээр 10 мянган кроно мүнгэ олодог. Харин промышленна хүдэлмэришэн (баһал дунда зэргээр) 16 мянгые олодог байха юм. Энээнһээ уламжалан, шиидхэгдээгүй үшөө нэгэ асуудал гаража ерэдэг: залуушуул загаһа олзоборилгодо үлэхэеэ дурагүйдэдэг. Загаһашадай нилээд горитой хубинь суднанууд дээрэ хүдэлжэ байгаад, нэгэн доро хүдөө ажахы эрхилхэ баатай болоно. Норвегиин 20 мянган таряашад бага газартай, оройдоол 55 мянган га газар эдлэдэг, тиигээд нэгэн доро загаһашад болоод ажалладаг. Эдэ хоёр ажал нэгэ зэргэ хэһэнэйнгээл ашаар тэдэнэр гэр бүлынхидөө тэжээгээ болодог юм.

Норвегиин загаһашадай хүндэ хүшэр байдалай зарим нэгэ шухала шалтагаануудые загаһа барилгын талаар орон доторoo мэдээжэ болоһон, тобшолол хэдэг мэргэжэлтэ Егил Веа гэгшэ «Нашунен» газетэдэ толилһон статья соогоо иигэжэ зааһан байна. «Һүүлшын жэлнүүдэй турша соо орон доторхи хүгжэлтые шэнжэлэн үзэхэдэ, — гээд энэ статья соонь хэлэгдэнэ, — урмагүй тобшолол хэлтэй бологдоно. Загаһашадай байдал жэлһээ жэлдэ муудана. Бишыхан онгосотой болохо гэжэ оролдодогшуул илангаяа ядуу тулюур байдалтай. Засаг түрэеэ баригшад энэ олзоборилгодо таатай зохид эрхэ байдал байгуулжа [...] гүй, энэ һалбаридахи хүгж[...] хойноһоо анхаралаа ёһоор таб[...] бшуу. Нэн түрүүн мүнгэ зээлэр[...] хэ политика тухай эндэ хэлэ[...] Мүнөө эдэ үдэрнүүдтэ бүтээг[...] загаһанай катер лэ имагтал [...] ушарта гаргашаяа харюулха ар[...] Хэды тиимэшье һаань, судна [...] гада абаһан зээли мүнгөө 10 ж[...] болзор соо һөөргэнь бусааха гэһэ[...] раа шугам эндэхи банк баримт[...] байһаар. Онгосо бүтээлгын гар[...] нууд, тэрэшэлэн загаһа бариха х[...] сэлнүүдые худалдан абалга хэ[...] жэлэй турша соо зуу гаран пр[...] тээр ехэ болоо».

Загаһанай продукциин сэн т[...] хэлэхэ болоо һаа, хамһабариин [...] шатануудай өлзотохо ябадал х[...] нэмэлтэ сэн тогтоолгые засаг[...] һайшааһан байна гээд Егил В[...] статья соо саашань уншанабди. [...] рин иимэ юумэ загаһашад тушаа [...] дээгүй. Хэрбээ загаһашадай [...] юумэеэ дууһан абаад байбалнь, [...] маанай сэн жэшээгүй ехэ байха [...] Тиимэ болохолоороо, загаһ[...] өөһэдөө эд хэрэглэгшэдые олз[...] лан хангаһан болоно бшуу. Эн[...] зоборилгодо тохёолдоһон таагүй [...] байдалһаа боложо, загаһашад [...] нэй үүр хираанһаа үдэшын бор[...] раан болотор бүхэли жэл соо ху[...] баатай болоно. Норвегиин загаһа[...] дай хүдэлмэриин недели 70—80 [...] хүрэтэр үргэлжэлдэг гээд стать[...] автор түгэсхэнэ.

Тронхеймдэ болоһон Норвегиин загаһанай хоёрдохи яармагта эд[...] нүүдые бэшэгшэ ошоһон байна. [...] яармаг дээрэ загаһа бариха [...] дуулха али бүхы шэнэ техник[...] руулагдаа һэн. Загаһашанай [...] хүнгэдхэлэг, бүри ашаг ехэтэй [...] дог олон янзын түхеэрэлгэ зэм[...] мүн лэ эндэ харуулагдаа. Заг[...] хэһэн, һонирхожо барамаар бэш[...] шахуу янза бүриин эдеэн нэгэ [...] дээрэ табигданхай байба. Загаһа[...] рилгаар Норвеги түрүү орон гэж[...] яармаг харуулхаяал харуулаа[...] Тиихэтэй хамта Тронхеймдэ үнгэ[...] дэһэн яармаг Норвегиин загаһа [...] борилгын һула талыень мүн лэ [...] хэйлээ. Выставкын түбэй зал [...] габигдаһан харуулалгын самбар [...] рэһээ буулгажа абаһан нэгэ [...] тоо баримтануудые эндэ дурдая:

«Норвегиин хуулита тоо бүри[...] гын мэдээнэй ёһоор, загаһа ол[...] рилгын жэлэй продукциин сэн [...] миллион кроно мүнгэн болоно. [...] хэй эдынь баһал эды шэнээн [...] оруулна. Буйлуулагдаад байхад[...] загаһан хоёр миллиард кроно м[...] нэй сэнтэй байха юм. Энэ мүнг[...] тухайлхада, 375 миллиониинь [...] һашадта хүртэнэ.

Загаһан гол түлэб эрье шад[...] уһан сооһоо баригдана.

1948 ондо, багсаахада, 86 мя[...] загаһашад Норвегидэ тоологдод[...] һан. 1960 ондо тэдэнэй тоо 60 [...] гандашье хүрэхэеэ болишоо һэн. [...] доо һалбаринуудта ажаллахаяа [...] һон 26 мянган загаһашадай 68 [...] цент шахуунь 50 наһа гүй[...] байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, энэ [...] бариһаа нэн түрүүн залуушуу[...] ража ошоно».

Тронхеймдэ болоһон загаһ[...] яармагта байлсаһан хүн хадаа [...] һанай ажахын техникын бүшуу[...] гэн хурданаар хүгжэжэ байһы[...] бодо ойлгожо абаа. Хүсэдөөр [...] ашаглагдаагүй байһан далайн ба[...] эндэ үнэншэмэ һайнаар харуул[...] Тэрээнтэй хамта Норвегиин за[...] олзоборилгын, түбхын түрүүндэ [...] һашадай үмэнэ тобойжо гараа[...] һан бэрхэтэй асуудалнууд [...] дээрэ илангаяа хурсаар тодороо[...]

М. КОСОВ[...]
(ТАСС)

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-3[...] отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышлен[...] —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, [...]формации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01849. Зак. № 335.